

Šumarstvo

Imperativ je izvoz gotovih proizvoda

Sekcija prometnika naftnih derivata

Šta se događa sa
cijenama tečnih
goriva u
Federaciji BiH

GLASNIK

Privredna/Gospodarska komora
Federacije Bosne i Hercegovine

List izlazi mjesečno
Godina IX
Broj 73
Oktobar/listopad
2008.

GLASNIK uređuje
Redakcijski kolegij:
Željana Bevanda, glavni urednik,
Mira Idrizović,
odgovorni urednik,
članovi:
Šemsa Alimanović,
Ljubo Dadić, Fahrudin Đikić,
Juso Škaljić i Meliha Velić,
sekretar Redakcije.

DTP: "Privredna štampa"

Adresa:

Privredna/Gospodarska
komora FBiH
- za Glasnik -
71000 Sarajevo
Branislava Đurđeva 10/IV
Kontakt osoba: Meliha Velić
Telefon: 033/267-690
E-mail: m.velic@kfbih.com

Telefoni:

033/663-370 (centrala)
033/217-782
Faks: 033/217-783
www.kfbih.com

Izdavač:

"Privredna štampa" d.o.o.
Sarajevo
Općinski sud
Sarajevo
UF/1-2219/05,
RB 1-3018
Identifikacioni broj
4200088140005
Identifikacioni broj PDV
200088140005

Štampa: "ARKA PRESS" d.o.o.
Sarajevo, Hamdije Čemerlića 43

CEFTA

Vanjskotrgovinska politika BiH

U organizaciji Vanjskotrgovinske / Spoljnotrgovinske komore BiH je u Sarajevu, sredinom oktobra, održan Četvrti forum privrednih komora država CEFTA. Pored uvodnih izlaganja, među kojima je predstavljena i analiza efekata CEFTA u prvom polugodištu 2008. godine, razgovaralo se i o regionalnim klasterima i necarinskim barijerama u regionalnoj trgovini. Zasjedanje je otvorio Milan Lovrić, predsjednik V/TKBiH. PGKFBiH je za ovaj forum pripremila referat koji u cijelosti prenosimo

BiH je nakon rata počela sa liberalizacijom svoga tržišta i danas vanjskotrgovinska politika BiH je općenito u skladu sa principima WTO-a.

Godine 1998. BiH je usvojila Zakon o vanjskotrgovinskoj politici, koji je utemeljen na principima moderne tržišne ekonomije, a obuhvaća sve aspekte trgovinske politike i utvrđivanje nadležnosti i uprave za provođenje. Zakon se provodi temeljem drugih posebnih zakona i podzakonskih akata, ali je, opet, potrebno više jasnoće i konkretnosti, posebno u cilju odvijanja procesa trgovinskih pregovora u koje je BiH trenutno uključena (WTO i EU).

Zakon je nediskriminatoran u skladu sa WTO principima i primjenjuje se tretman najpovoljnije nacije i nacionalnog tretmana na uvezenu robu.

Osnovni ciljevi vanjskotrgovinske politike su:

- 1) smanjenje trgovinskog deficita;
- 2) ubrzanje razvoja na temelju liberalnog i otvorenog tržišta;

3) povećanje kvalitete i konkurentnosti BiH robe;

4) privlačenje direktnih inoinvesticija;

5) ubrzanje integracije BiH u EU.

WTO

U srpnju (7) 1999. godine BiH je zatražila članstvo u WTO i formirala radnu grupu u cilju napretka u procesu pridruživanja WTO-a.

Od tada je održano nekoliko rundi pregovora i proces je dosta uznapredovao tako da se u ožujku (3) 2007. godine nastavilo sa ispitivanjem vanjskotrgovinskog režima BiH.

Pripremljen je i usvojen Akcioni plan za pristupanje WTO čiji je cilj povećanje ispunjavanja i planiranje daljnjih aktivnosti na polju usklađivanja zakonodavstva.

Akcioni plan obuhvata izmjene i/ili dopune važećih propisa i pripremu i usvajanje novih propisa, formiranje potrebnih institucija, uspostavu informativnih centara i pristupanje

međunarodnim sporazumima i konferencijama.

Povlašteni trgovinski režim

Prema trenutnim saznanjima, preko 90% izvoza BiH je oslobođeno količinskih i carinskih ograničenja na inotrižštu.

Oslobađanje ograničenja u fiskalnom i količinskom smislu rezultat je potpisanih ugovora o slobodnoj trgovini i to bilateralnih, multilateralnih, ali i trgovinskim povlasticama odobrenim BiH od različitih zemalja.

Evropska unija je 2000. godine odobrila BiH autonomne trgovinske mjere i time joj omogućila izvoz robe bez količinskih i carinskih ograničenja uz izuzetak vina, šećera, ribe i mlade junetine.

BiH i EU su 2001. godine potpisale bilateralni sporazum o trgovini tekstilom koji je ukinuo sva ograničenja na izvoz tekstila u EU.

BiH nije u velikoj mjeri koristila preferencijale, jer proizvodi porijeklom iz BiH nisu kvalitetom i sigurnošću ispunjavali kriterije EU. Mislim da su u sličnoj situaciji i druge članice CEFTA ugovora.

BiH je potpisala ugovore o slobodnoj trgovini sa 10 (deset) zemalja od kojih su sada tri (3) članice EU, pa u tom smislu nisu na snazi, a šest ugovora se stopilo u CEFTA ugovor i ostao je još ugovor o slobodnoj trgovini sa Turskom na snazi.

BiH je isto korisnik Generalnog sustava preferencijala (GSP) od: Australije, Kanade, Japana, Novog Zelanda, Norveške, Ruske Federacije, Švicarske i SAD.

Prema GSP, BiH je odobrena smanjena ili nulta carinska stopa u odnosu na MFN stope za određenu robu.

BiH je potpisala privremeni sporazum o stabilizaciji i pridruživanju i počela ga primjenjivati od 01. 07. 2008. godine.

SSP obuhvata područja:

- liberalizacije trgovine robom i druga pitanja koja se odnose na trgovinu (usluge, javne nabavke, zaštita intelektualnog vlasništva, konkurenciju itd);
- politički dijalog;
- usklađivanje zakonodavstva;
- druga područja saradnje (industrija, energija i okoliš).

Ovo dosadašnje izlaganje dao sam da biste imali bolji uvid u međunarodni trgovinski položaj BiH, a sada ću reći ukratko o problemima i njihovim uzrocima koji se direktno reflektiraju na izvoz iz BiH bez obzira na područje (CEFTA, EU, ostale zemlje itd).

BiH da bi izvezla, kao i druge članice CEFTA sporazuma, treba izgraditi sustav tehničke infrastrukture za analizu usklađenosti (laboratorije za ispitivanje i kalibraciju, tijela za inspekciju i certificiranje), kao i mjerenje međunarodne usklađenosti. Trenutno zahtjevi za usklađenošću sa EU standardima čine izvoz u EU skupim i kompliciranim (u nekim slučajevima i nemogućim), a ujedno otežavaju inoulaganja u proizvodni sektor i međunarodnu tehničku suradnju.

EU integracije podrazumijevaju okvirni set zakona u skladu sa standardima EU. Ti zakoni determiniraju slobodno kretanje robe i stvaraju sustav tehničkih propisa za izvorne proizvode.

Sustav standardizacije i akreditacije u BiH trenutno funkcionira u skladu sa WTO-TBT i EU načelom i svi problemi su u osnovi rezultat nedostatka financija i kapaciteta institucija.

Što se tiče standarda, valja kazati da BiH od svoje nezavisnosti nastavlja primjenjivati JUS standard bivše države. 2001. godine usvojen je "Zakon o standardizaciji u BiH" koji uređuje područje standardizacije na međunarodno prihvaćenim principima. Istim zakonom je regulirano da se u BiH može koristiti JUS standard ukoliko nije zamijenjen BAS standardom temeljem Odluke o preuzimanju zakona i podzakonskih akata bivše SFRJ.

Veliki dio (oko 75%) JUS standarda su obvezni i u najvećoj mjeri dio tehničkih propisa, jer odgovarajući tehnički propisi nisu zamijenjeni novim BiH propisima.

Vezano za preostali dio JUS standarda, koji nisu zamijenjeni do 31. 12. 2003. godine BAS standardima, njihovo korištenje je dobrovoljno.

Novouspostavljeni Institut za standarde BiH, koji radi od 01. 01. 2007. godine, prihvatio je Kodeks dobre prakse TBT (tehničkih barijera u trgovini). Prihvatanjem Kodeksa Institut je preuzeo obvezu osiguravanja pripreme, usvajanja i provođenja

standarda koji neće praviti barijere međunarodnoj trgovini.

Nešto o akreditaciji

Akreditacijsko područje u BiH pokriveno je "Zakonom o akreditaciji", koji je u skladu sa međunarodnim zahtjevima.

BiH ima državno akreditacijsko tijelo "BATA" od 2002. godine. Pravni okvir omogućava BATA-i da se priključi europskoj suradnji na području akreditiranja (EA) što BiH omogućava pristup Sporazumima o međusobnom priznavanju (SMP).

Osnovni zadatci BATA-e su ocjenjivanje, akreditacija i nadzor laboratorija za testiranje i kalibraciju, certifikacija i inspeksijska tijela, organizacija testiranja sposobnosti, međulaboratorijski testovi poređenja i druge mjere za osiguravanje kvalitete mjerenja i rezultata testova i mjera za stvaranje povjerenja korisnika i nadzornih odbora korisnika.

Do sada je BATA izdala akreditaciju:

- za testne laboratorije 14,
- za kalibracijske laboratorije pet,
- za certifikacijska tijela dvije,
- za inspeksijska tijela 11.

Proces akreditacije obavljaju ocjenjivači birani i imenovani u skladu sa propisima EU.

Iako postoji osnov za prihvatanje akreditacijskog sustava BiH (a time i tijela za ocjenu usklađenosti akreditiranih u BiH) postoje određene prepreke za međunarodno priznanje BATA-e.

Osnovni nedostatak su tehnički propisi o procedurama ocjene usklađenosti, s obzirom na to da su na snazi zastarjeli propisi bivše Jugoslavije. Zapravo, pokrivena su područja nafte i tekućih goriva, te područja vina i žestokih alkoholnih pića.

Mišljenja sam da u BiH nema dovoljno interesa, svijesti i podsticanja za provođenje procesa akreditacije i predlažem da bi bilo svrsishodno za poboljšavanje kapaciteta pridruživanje akreditacijskom tijelu koje je međunarodno priznato (EA), a to je ujedno i bila praksa u tranzicijskim i zemljama u razvoju.

Za članice CEFTA Sporazuma o trgovini predlažem da međusobno izdiskutiraju, provjere i predlože akreditirano tijelo koje će između sebe priznati kao garanta usklađenosti standarda i robe u prometu.

Šta se događa sa cijenama tečnih goriva u Federaciji BiH

U posljednje vrijeme u javnosti je uzavrela atmosfera zbog usporenog pada cijena tečnih goriva u Federaciji BiH u odnosu na pad cijena sirove nafte na svjetskom tržištu. Tim povodom je 21. 10. 2008. godine u Mostaru održan zajednički sastanak članica Sekcije prometnika naftnih derivata Privredne/Gospodarske komore Federacije BiH sa federalnim ministrom trgovine Desnicom Radivojevićem i njegovim saradnicima, uz prisustvo predstavnika Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije, kao i Federalne uprave za inspekcijske poslove

Na sastanku se otvoreno i korektno razgovaralo o načinu formiranja cijena tečnih goriva u FBiH i izražena je spremnost svih učesnika da se ostvari partnerski odnos koji bi omogućio da se, kroz pošten i otvoren dijalog i pravilno informiranje javnosti, stvori percepcija koja će odražavati stvarno stanje stvari u oblasti prometa naftnih derivata.

Javno su se izvinili predstavnici ministarstava zbog neoprezne izjave početkom oktobra da prometnici naftnih derivata, previsokim maržama, ostvaruju ekstra profit. Vjerodostojne analize su pokazale da takva konstatacija, eventualno, može da stoji samo za dvije do tri kompanije koje su kćerke stranih firmi a koje zlorabljavaju gotovo monopolski položaj na bh. tržištu, dok svi ostali prometnici rade sa potpuno opravdanim i realnim maržama.

Posebna želja prometnika naftnih derivata je bila da se medijima, a preko njih cjelokupnoj javnosti, objasni da se maloprodajne cijene tečnih goriva NE FORMIRAJU na osnovu dnevnih cijena sirove nafte na svjetskom tržištu, mada one imaju i te kakvog utjecaja. Maloprodajne cijene se formiraju na osnovu cijena gotovih derivata, koje svake sedmice dostavljaju rafinerije iz okruženja, kod kojih se snabdijevaju naši distributeri (najviše Hrvatska, zatim Tur-

ska, Mađarska...). Uvoznici naftnih derivata, kao i distributeri, nemaju ama baš nikakvog utjecaja na visine premija rafinerija od kojih kupuju derivate. Jedino se zna da se rafinerijske cijene gotovih derivata, u određenom trenutku, temelje na ulaznim cijenama sirove nafte koje su bile važeće prije 30 do 60 dana. Ovo objašnjava često postavljano pitanje u javnosti: "Kako je moguće da se cijene goriva u našoj zemlji tako sporo snižavaju, dok se pri poskupljenjima reagira istog trena?". Odgovor je jednostavan: Zato što tako reaguju rafinerije koje nisu stacionirane u našoj zemlji. A zašto one tako reaguju može se naslutiti, ali pravi odgovor treba potražiti kod njih. Možda

je najbolje pitanje zašto BH rafinerija u Brodu ne radi već godinama, a i ako kada proradi, koliko će joj vremena trebati da počne proizvoditi kvalitetno gorivo?

Česte nesporazume stvara i to što su cijene tečnih goriva u Republici Srpskoj obično niže za nekoliko feninga, a zaboravlja se da ekonomski prostor Bosne i Hercegovine nije sasvim harmoniziran. Samo po osnovu doprinosa na plaće zaposlenih, izdavanja u FBiH su veća za oko 20%.

Vladajuće strukture FBiH će tek sada pokušati da realiziraju prijedloge koje Sekcija prometnika naftnih derivata pokušava da naglasi već godinama kao što je ukidanje carine na naftne derivate radi izjednačavanja uslova uvoza iz svih zemalja, osposobljavanje terminala i držanje minimalnih rezervi radi mogućeg „peglanja“ cijena i niz drugih predlaganih mjera.

Da li je moralno i opravdano vršiti pritisak u vezi sa cijenama samo na distributere naftnih derivata u situaciji kada država, ubiranjem poreza, akciza, putarine i carine, na primjer: iz jedne litre euro-dizela uzima oko 83 feninga i još će, pod pritiskom međunarodnih faktora, uvesti dodatnih 10 feninga za izgradnju auto-cesta, što je, naravno, potreb-

no. Distributeru ostaje oko 20 fenin- ga za podmirivanje svih troškova po- slovanja, uključujući i one koje, kroz druge zakone, skriveno, opet, uzima država, kao što su nerazumno visoka izdvajanja za turističke zajednice ili za zaštitu šuma. Zbog toga što se stopa za ova izdvajanja primjenjuje na ukupan promet, a ukupan promet je u trgovini tečnim gorivima ogro- man zbog velike potrošnje i visoke vrijednosti, izdvajanja po ovim osno- vama su nerazumno visoka. Zar nije apsurd da pumpna stanica, ako je na pristojnoj lokaciji, treba da plati doprinos za zaštitu šuma veći nego neka fabrika koja se bavi eksploata- cijom i preradom drveta?

Bez obzira na sve, marže na teč- nim gorivima u BiH su realne i kreću se u granicama 9% do 13% ili, u ap- solutnim vrijednostima, 15 do 25 fe- ninga u zavisnosti od vrste goriva i perioda promatranja.

Da je to realno potvrđuje i uspo- redba cijena goriva u BiH sa onima u okruženju. Nema značajnih odstu- panja.

Rečeno je da najave u dnevnoj štampi kako će Vlada FBiH dekretom regulirati marže za naftne derivate nemaju uporište, jer bi se na taj na- čin kršili osnovni principi tržišne eko- nomije, ali je razumljiv stav Fede- ralnog ministarstva trgovine da će, u slučaju drastičnog kršenja tržišnog ponašanja i zloupotrebe položaja na tržištu, u skladu sa Zakonom o kon- troli cijena, pristupiti i administrativ- nom reguliranju tržišta.

Prometnici naftnih derivata su pozdravili i podržali nastojanja Vlade FBiH da što bolje uredi ovo tržište i istakli da su i ranije i sami puno doprinosili da današnje tržište naft- nih derivata bude jedna od najbolje uređenih oblasti u BiH. Potvrda toga jeste kvalitetno punjenje budžeta iz ove djelatnosti, kao i uredno snabd- jeveno tržište kvalitetnim tečnim gorivima.

U narednom periodu očekuje se smanjenje cijena goriva, jer je za pretpostaviti da će rafinerijske cijene, koje, kako je rečeno, služe kao osno- va za korekcije, imati trend daljnjeg značajnijeg opadanja u skladu sa padom cijena barela sirove nafte na svjetskom tržištu.

Fahrudin ĐIKIĆ

Eko-etno Hrvatska

Uspješan nastup bh. proizvođača

Tradicionalna izložba proizvoda i usluga ruralnih područja Eko-etno Hrvatska održava se šestu godinu zaredom u sklopu Jesenskog međunar- odnog zagrebačkog velesajma od 16. do 21. rujna, a na njoj je čak 15 županija, 10 gradova i općina predstavilo svoju ruralnu tradiciju, običaje, domaće ekoproizvode, ali i turističke potencijale svoga kraja.

Ovogodišnji nastup Federacije BiH, u organizaciji Privredne/Gosp- darske komore FBiH i URRR Hercegovačkog STAP, ostavio je pozitivan dojam kod posjetitelja i stručnog žirija, što je i rezultiralo posebnim priz- nanjima i pohvalama. Prostirka od vune, Udruge žena „Konjičanka“, Konjic, dobila je priznanje za najat- raktivniji Eko-etno proizvod, a za sveukupnu prezentaciju Udruge za regionalni i ruralni razvoj Herce- govački STAP je dobila posebnu povelju za strane izlagače.

Izložbeni prostor ponovno je bio među najposjećenijim i najbolje ocijenjenim štandom na ovogodišnjem Eko-etnu na kojem su se, između ostalog, predstavili proizvođači kamena, vina, sira, pršuta, meda, džemova, čaja, alkoholnih pića i likera, narodnih nošnji ručne izrade, organskog, aromatičnog i eteričnog ulja, herbalnih proizvoda i tradicionalnih glazbala.

Partner ovogodišnjeg Eko-etna po drugi put je FBiH, a nastup su orga- nizirali Udruge za regionalni i ruralni razvoj Hercegovački STAP i Gospodarska komora FBiH. Pokrovitelji su bili Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, Federalno ministarstvo okoliša i turizma, te Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta.

Frano ČUVALO

Imperativ je izvoz gotovih proizvoda

Grupacija šumarstva i drvne industrije Privredne/Gospodarske komore Federacije BiH (P/GKFBiH), na sjednici održanoj 21. oktobra u Sarajevu, podržala je stav da prioritet pri snabdijevanju sirovinom trebaju imati finalni proizvođači, a na taj način bi se uticalo i na smanjenje izvoza rezane građe

šumarstva, a orijentisan je u pravcu očuvanja i trajnosti gospodarenja šumama.

Već je formiran Savjet, definirani su plan, program i budžet, a rok za usvajanje cjelokupnog dokumenta, nakon svih provedenih javnih rasprava, je 18 mjeseci.

Članovi Grupacije ponovno su ukazali na nezadovoljavajuće stanje u strukturi uvoza i izvoza proizvoda od drveta, jer se najviše uvoze razne ploče i namještaj, a izvoze rezana građa i sirovine.

Istaknut je i problem certificiranja šumarstva, s obzirom na to da to umanjuje šanse za izvoz i prouzrokuje teškoće u snabdijevanju sirovinama sa domaćeg tržišta. Direktor Federalne uprave za šumarstvo Omer Pašalić je najavio da će se u 2009. godini krenuti sa procesom grupnog certificiranja subjekata u oblasti gospodarenja šumama.

Savjetnica u P/GKFBiH Šemsa Alimanović kazala je da se ugovori o izvozu finalnih proizvoda zaključuju do početka godine, tako da u toku godine nema mjesta povećanju cijena sirovina. Prema njenim riječima,

otvaranje novih pilana treba se bazirati na osiguranju sirovine, jer kapaciteti prerađivača svakako premašuju godišnji predviđeni etat.

Članovi Grupacije su istakli kako sve kompanije moraju imati isti status kada je u pitanju raspodjela sirovine. Privilegija nema ni za koga i ne treba nikoga dovoditi u povlašteni položaj. Imperativ prerađivača i šumara je izvoz gotovih proizvoda.

Istaknuto je da se na nivou FBiH i BiH provodi nekoliko značajnih projekata koji kao konačan cilj imaju uspostavljanje transparentnog upravljanja i gospodarenja šumama i primjenu svjetskih iskustava i međunarodnih konvencija i standarda u svim segmentima šumarstva.

Među najznačajnijim projektima su izrada Šumarskog programa FBiH, koji će definisati opštu politiku

Okvirni troškovi za donošenje ovog dokumenta su 715.227 KM.

Pašalić je uputio poziv svim privrednicima da se uključe u izradu 22 studije, koje je predložio Savjet, jer će one činiti osnov za izradu politike šumarstva u FBiH.

Značajan projekat je i inventura šuma na velikim površinama u BiH kojim će se utvrditi stanje šuma, a rezultati će biti osnova za generiranje politika i strategije šumarstva u budućnosti.

U narednom periodu biće potrebno harmonizirati regulativu, u skladu sa odredbama SAA, CEFTA i WTO-a, kako bi bh. proizvod u uslovima liberalizacije tržišta bio konkurentan.

Grupacija šumarstva očekuje od nadležnih organa vlasti da svojim mjerama pomognu u stvaranju boljeg ambijenta za poslovanje. To se, prvenstveno, odnosi na sva fiksna

opterećenja na plaće, kao i carinska opterećenja kod uvoza repromaterijala i mašina.

Tokom analize podataka o padu proizvodnje u drvnoj industriji, Alimanović je istakla problem postojanja crnog tržišta.

Naime, prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, rezultati proizvodnje namještaja u četvrtom mjesecu ove godine su manji za 15,4 odsto u odnosu na isti period 2007. godine. Manja je i proizvodnja u primarnoj preradi drveta za 3,3 odsto. Proizvodnja šumskih sortimenata ostala je na istoj razini kao i u 2007. godini.

Prema njenim riječima, povećanje prodaje namještaja kanalima van kontrole i neprikazivanje rezultata proizvodnje predstavljaju rad na crno i ukazuju na nerad inspeksijskih organa.

Došlo je do poremećaja na svjetskom tržištu namještaja tako da, zavisno od zemlje izvoza, to negativno utiče i na bh. proizvođače.

Tvornica namještaja Artisan iz Tešnja, koja je prošle godine odlučila pokrenuti vlastitu proizvodnju u suradnji sa zagrebačkim studiom koju čine dizajneri Filip Despot, Tihana Gotovušić i Ivana Radovanović, prezentirala je na ovogodišnjem sajmu Ambianta svoj proizvodni program.

Kolekcija je nazvana Basic, a njena je osnovna ideja svojevrsan povratak korijenima.

- Namještaj se izrađuje iz oraha, hrasta, javora i trešnje, čija je rustikalna toplina "smirena" minimalističkim okvirima, detalji su doslovno urezani u korpus elemenata, čime je masivnost ujedno i naglašena i prigušena, ovisno o potrebama i organizaciji prostora.

Očekivati je da ovaj namještaj doživi "bum" na tržištu, jer je izazvao pozornost posjetilaca, posebno poslovnih ljudi.

Kako bi se sa postojećim problemima u oblasti šumarstva i drvne industrije i mogućim rješenjima upoznala Vlada FBiH, Grupacija je formirala

radnu grupu koja će nakon analize predložiti način rješavanja problema.

A. Š.

Ambianta

Međunarodni sajam namještaja, unutarnjeg uređenja i prateće opreme

Ambianta 08 - 35. međunarodni sajam namještaja, unutarnjeg uređenja i prateće industrije održan je u Zagrebu od 14. do 19. 10. 2008. godine u okviru Zagrebačkog velesajma

Ambianta - međunarodni sajam namještaja, unutarnjeg uređenja i prateće industrije, je mjesto gdje su se sastali svi relevantni subjekti iz drvoprerađivačke industrije i industrije namještaja - proizvođači, stručnjaci, dizajneri, naučnici, poslovni ljudi, krajnji potrošači i specijalizirani mediji, te je kao takva značajan marketinški faktor razvoja drvne industrije i industrije namještaja.

Zbog toga, osim poslovnog, ima i snažan promotivni karakter i stvarno je mjesto susreta ponude i potražnje, proizvođača, trgovaca, stručnjaka, poslovnih ljudi, krajnjih korisnika i medija. Pored izlaganja imao je i niz stručnih i propratnih događanja. Između ostalog, održavanje ok-

ruglog stola o temi: "Razvojni projekti mreže klastera Srednje i jugoistočne Europe". Marketinški je značajan za razvoj drvno-prerađivačke industrije i industrije namještaja i ima kvalitetan uticaj na ove privredne grane u regionu.

Pored izlagača namještaja sve je više i štandova sa proizvodima za uređenje enterijera, a svoje mjesto nalaze i prateće industrije, posebno proizvođači i trgovci mašina i repromaterijala za drvnu industriju, za koju su vezani važni poslovni partneri i potencijalni kupci.

U prethodne tri godine organiziran je i zajednički nastup predstavnika drvno-prerađivačke industrije iz cijele Bosne i Hercegovine.

Godine 2005. predstavilo se 11 firmi iz naše zemlje, 2006. godine 21, a prošle godine 30 firmi. Postignuti su značajni rezultati, otvorena nova tržišta, uspostavljeni poslovni kontakti i osvojene značajne nagrade i priznanja. Ove godine se na Ambientu predstavilo 10 firmi iz BiH na zajedničkom prostoru od 600 kvadratnih metara. Kao i prošlih godina, bh. drvoprerađivači su imali zajednički nastup, u organizaciji Kantonalne privredne komore Tuzla, a predstavili

su se: Konjuh Živinice, Ardor Banjaluka, FIS Ambianta Vitez, Sinkromo Mostar, Namještaj Gradačac, Jadrina Gračanica, Sincro Sarajevo, DI Janj Donji Vakuf, Strong Kupres.

Šemsa ALIMANOVIĆ

Uticaji primjene Sporazuma na velike izvoznike

Nakon potpisivanja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju sa EU i stupanjem na snagu Privremenog sporazuma o trgovini i trgovinskim pitanjima 01. 07. 2008. godine, za sve isporuke proizvoda na tržište EU, uz izdavanje uvjerenja o porijeklu EUR-1, privrednici su dužni obračunati i platiti carinu prema važećim stopama za sve ugrađene uvozne repromaterijale nabavljene izvan tržišta EU.

Prije stupanja na snagu Sporazuma navedena obaveza nije postojala. Da bi zadržali konkurentnost proizvodnje, mnogi privrednici moraju imati djelimično snabdijevanje repromaterijalima izvan područja EU i CEFTA.

Jedna od tih kompanija je i Bira iz Bihaća, koja se obratila Vijeću ministara BiH, odnosno Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa sa zahtjevom za pokretanje zakonom predviđene procedure za promjene carinskih stopa za sljedeće grupe repromaterijala:

Bosni i Hercegovini, najveći je izvoznik u Unsko-sanskom kantonu i jedan od većih izvoznika u BiH, a trenutno zapošljava oko 600 radnika. Prije nešto više od četiri godine uspješno je okončana vlasnička transformacija, a u njenu modernizaciju do sada je uloženo oko 35.000.000 KM.

je strateško opredjeljenje i jedini način dugoročnog razvoja i opstanaka. Vrijednost izvoza u ovoj godini trebala bi biti veća od 45.000.000 KM, a njegovo učešće u ukupnoj proizvodnji premašuje 90%.

Bira za 2009. godinu ima ugovorene isporuke gotovih proizvoda za tržište EU čija je ukupna vrijednost oko 60.000.000 KM. U slučaju da se ne udovolji zahtjevu za promjene carinskih stopa po navedenom osnovu treba se platiti carina u vrijednosti oko 2.000.000 KM.

Sa takvim opterećenjem čitav posao postaje upitan i ekonomski neisplativ, a dovodi u pitanje i sve buduće razvojne planove i investicije.

Trenutna situacija je potpuno destimulirajuća ne samo za Biru već i za sve druge velike izvoznike u EU koji u svojoj proizvodnji koriste i minimum ulaznih repromaterijala nabavljenih izvan EU, koji imaju aktualne carinske stope 5% ili 10%.

Privredna/Gospodarska komora FBiH se pridružuje i podržava zahtjeve privrednika, u skladu sa navedenim.

Mr. Nafija ŠEHIĆ - MUŠIĆ

	TARIFNA OZNAKA	TRENTNA STOPA	NOVI PRIJEDLOG
1. Kompresori za rashladne uređaje snage 0,4 kW ili manje	8414 30 20 00	10+1%	0+1%
2. Plosnati valjani proizvodi od željeza ili nelegiranog čelika širine 600 mm ili veće, hladnovaljani – ostali	7209 17 90 00	5+1%	0+1%
3. Cijevi od aluminija - od nelegiranog aluminija	7608 10 00 00	10+1%	0+1%
4. Proizvodi od željezne ili čelične žice – ostali	7326 20 80 00	10+1%	0+1%
5. Termostati sa električnim uređajem za uključivanje	9032 10 81 00	10+1%	0+1%
6. Float staklo obojeno u masi neprozirno debljine veće od 3,5 mm ali ne veća od 4,5 mm	7005 21 30 00	5+1%	0+1%
7. Ostali proizvodi od željeza ili čelika žičane košare	7326 20 50 00	10+1%	0+1%
8. Izolirani električni vodiči sa priključnim uređajima ili bez njih – ostali	8544 42 90 00	10+1%	0+1%
9. Električne žarulje sa nitima - ostale snage ne veće od 200 W i za napon veći od 100 V	8539 22 90 00	10+1%	0+1%

Bira iz Bihaća je jedini proizvođač rashladnih uređaja za kućanstvo u

Svi proizvodi Bire certificirani su za izvoz u EU, a orijentacija ka izvozu

u skladu sa navedenim.

Informacija o natječaju za dodjelu detašmana

Privremena raspodjela

Na osnovu Odluke Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine, vezano za orijentacionu kvotu detašmana, koja se očekuje od nadležnih organa SR Njemačke, utvrđena je privremena raspodjela kontingenta za preduzeća sa prostora Federacije BiH i prostora Republike Srpske.

Privremenom odlukom preporučeno je da privredne komore entiteta raspišu natječaj na kontingent za koji se pretpostavlja da će utvrditi nadležni organi SR Njemačke za 2008/2009. godinu. U skladu sa tom odlukom, Privredna/Gospodarska komora FBiH raspisala je natječaj 08. 08. 2008. godine sa krajnjim rokom prijave od mjesec za preduzeća sa prostora FBiH.

U natječaj je uključen i dio kontingenta na koji polažu pravo prvenstveno firme registrovane na prostoru FBiH sa većinskim vlasništvom kapitala pravnih i fizičkih lica iz Republike Slovenije i BiH, koje u saradnji s tim firmama nastupaju u izvođenju radova u SR Njemačkoj. Za taj dio kontingenta firmama koje ispunjavaju navedene uslove će posebna Komisija, sastavljena od predstavnika

Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH i Vanjskotrgovinske / Spoljnotrgovinske komore BiH pripremiti prijedlog za raspodjelu pripadajućeg kontingenta.

Shodno takvom opredjeljenju dio kontingenta za preduzeća sa prostora FBiH je 1.006 dozvola (302 u građevinarstvu, 169 dozvola iz oblasti izolaterstva, te 535 dozvola u ostalim radovima).

U utvrđenom roku na dio kontingenta za čiju je raspodjelu nadležna Komisiji za detašman P/GKFBiH se prijavilo 30 preduzeća koja žele samostalno nastupati i 50 konzorcija u ime 149 preduzeća, što znači da je ukupno prijavljeno i analizirano 176 preduzeća.

Sjednica Komisije za detašman P/GKFBiH, na kojoj je izvršena raspodjela kontingenta, održana je 29. 09. 2008. godine, u prostorijama P/GKFBiH.

U skladu sa donesenim zaključcima sa prethodnih sjednica Komisije za detašman, stručna služba P/GKFBiH je izdvojila preduzeća koja nisu dostavila potvrde o izmirenim obavezama za porez, PIO ili zdravstvo.

Zaključak Komisije je da se ostavi rok od tri mjeseca da preduzeća izvrše svoje zaostale obaveze i, ukoliko zadovoljavaju ostale kriterije date u natječaju, na narednoj sjednici naprave prijedlozi za dodjelu iz povećanog dijela kontingenta koji se očekuje za 2008/2009. godinu, kao i iz dijela neiskorištenog kontingenta od onih preduzeća kojima je dodijeljen kontingent. Brojna su nova preduzeća koja su učestvovala na natječaju i ukoliko u roku od tri mjeseca ne pristupe realizaciji, kontingent bi se ustupio ovim preduzećima.

Raspodjela kontingenta za 2008/2009. detašmansku godinu je izvršena na osnovu opštih uslova, kriterija datih u natječaju (kadrovsko-tehnička opremljenost firme, broj uposlenih radnika, postignutih poslovnih rezultata u zemlji i inozemstvu), te internih kriterija usvojenih na Komisiji za detašman. S obzirom na brojna prijavljena preduzeća, te ograničen broj dozvola, Komisija je donijela odluku da maksimalan broj dozvola bude 30, a za članice konzorcija 15.

Dženana AVDIĆ

Izvještaj sa CIAA BSP seminara

U organizaciji CIAA - Europske asocijacije za hranu i piće, održan je BSP Labelling (Food Consumer Information) seminar u Bruxellesu 2. listopada 2008. godine. Predstavnici komorskog sustava i asocijacija za prehranu i piće okupili su se povodom projekta pružanja podrške prehrambenoj industriji u zemljama koje su nove članice Evropske unije, kandidatima i zemljama koje graniče sa EU

Privredna/Gospodarska komora Federacije BiH je učestvovala kao promatrač na seminaru kojim je predsjedavao Giorgio Bosetti Carcano - CIAA BSP Project Manager.

Uz P/GKFBiH sudjelovali su i predstavnici iz Crne Gore, Srbije, Hrvatske, Makedonije, Rumunjske, Bugarske i Albanije.

CIAA je europska asocijacija osnovana 1982. godine čiji su članovi 25 zemalja EU, kao i preko 20 vodećih kompanija iz prehrambene industrije. Misija ove asocijacije jeste predstavljanje interesa Industrija hrane i pića na europskom nivou.

nih za konkurentnost, kvalitet i sigurnost hrane, informiranost kupaca i očuvanje životne okoline u okviru industrije hrane i pića. Sjedište Asocijacije je u Briselu, te stalno upošljava 30 eksperata i angažira 600 vanjskih suradnika.

Pored predstavnika CIAA sudjelovali su i stručnjaci iz Europske komisije Alexandra Nikolakopoulou, Europskog parlamenta Katie Carson, kao i engleske i njemačke asocijacije za hranu i piće.

Alergeni u hrani zahtijevaju pažljivu proceduru sigurnosti hrane za potrošače i zaštitu brenda.

jsku reakciju, ali su kontrola i regulativna akcija fokusirani na takozvanih velikih osam, jer kontrolirajući njih kontroliraju se najrasprostranjenije i najjače reakcije.

Obilježavanje je osnovno oruđe kontrole koje potrošač koristi kako bi izbjegao konzumaciju hrane sa alergenima. Zbog toga je važno da informacija na naljepnici precizno identificira alergene koji su prisutni u proizvodu.

CIAA podržava EU harmonizaciju o upućenosti potrošača o prehrambenim proizvodima, vjerujući da je harmonizacija EU legislativne jedini garant za jedinstveno tržište i slobodno trgovanje robnim proizvodima. Veliki europski proizvođači hrane i pića, uključujući mala i srednja preduzeća, već su aktivno implementirali dobrovoljni sustav nutritivnog obilježavanja proizvoda, nazvan GDA - Guideline Daily Amounts - vodič za dnevni unos najvažnijih nutritivnih sastojaka, koji se sastoji od:

- energetske vrijednosti u kalorijama,
- masti,
- ugljičnih hidrata,
- soli i
- šećera.

GDA sistem obilježavanja je razvijen na bazi Europske platforme za dijetu, tjelesnu aktivnost i zdravlje i prvi put je predstavljen u lipnju 2006. godine, i do kraja 2008. više od 1.100 brendova, uključujući i 80% cjelokupne industrije pića i proizvođača mlijeka u Europi, implementiralo je ovaj jedinstven način obilježavanja proizvoda koji ima krajnji cilj da poboljša nutritivnu komunikaciju proizvođača i potrošača uz čvrstu podršku Europske asocijacije i nacionalnih federacija.

Sve namirnice koje se nalaze na policama marketa trebale bi odgovarati Osnovnom zakonu o zdravst-

Kako bi je uspješno realizirala, CIAA aktivno sudjeluje u razvoju gospodarskog ambijenta u kome sve europske kompanije iz ove oblasti, bez obzira na veličinu, mogu konkurentno poslovati i dostizati stopu održivog razvoja. Ona doprinosi i razvoju legislativne i ekonomskih okvira veza-

Osam prehrambenih proizvoda su odgovorni za preko 90% svih alergijskih reakcija na hranu. To su kikiriki, koštičavo voće (kao što su bademi, orasi, lješnici...), mlijeko, jaja, soja, riba, rakovi i brašno. Postoji oko 160 prehrambenih proizvoda koji, također, mogu izazvati alergi-

venoj ispravnosti namirnica i drugim pratećim propisima nadležnih sanitarnih organa. Na etiketi se moraju deklarirati svi korišteni aditivi u količinama prema redoslijedu i zastupljenosti.

Da bi se stekao uvid u ono što se nalazi u zapakiranim proizvodima, na njima postoji etiketa, odnosno deklaracija proizvoda. Svaka etiketa prehrambenih proizvoda mora sadržavati temeljne podatke koji daju odgovore na sljedeća pitanja:

- * što je u pakiranju,
- * tko je proizvođač,
- * odakle je proizvođač,
- * koje su sirovine korištene i
- * kolika je neto težina proizvoda.

Sadržaj etikete je propisan, kao i veličina i oblik slova, pa i dopuštena vrsta slova. Slika koja ilustrira sadržaj mora odgovarati sadržaju, što znači da nisu dopuštene nikakve slobodne interpretacije sadržaja. Sirovine koje ulaze u proizvod moraju biti navedene redoslijedom zastupljenosti, što znači prvo ona komponenta koje ima najviše pa dalje redom.

Prema novim propisima, koji u paketima dolaze iz EU, bit će obvezno navesti i kemijski sustav i njegovu kalorijsku vrijednost.

Etiketa proizvoda propisana je isključivo radi zaštite zdravlja potrošača. Ona služi kao temeljna orijentacija da se sazna šta se unosi u organizam. Nutritivni dio etikete daje detaljni uvid u ono što se stavlja u organizam i naročito je koristan dijabetičarima, sportašima i drugim

posebnim kategorijama potrošača.

Ovisno o namjeni proizvoda, odnosno o tržištu, nutritivni dio etikete može biti manje ili više opširan. Etikete na prehrambenim proi-

zvodima moraju sadržavati spomenute nutritivne podatke, koji se stavljaju u poseban okvir. Da kle, čitanjem etikete na prehrambenim proizvodima štitimo svoje zdravlje.

U okviru etikete ekološkog obilježavanja (Eco-label) proizvođači moraju zadovoljiti propise EU koji se tiču ekološkog uticaja njihovih proizvoda kako bi mogli koristiti tu oznaku. Inicijativa za ekološkim obilježavanjem je pokrenuta još 1992. godine, kao način za stimuliranje proizvođača na smanjenje štetnog utjecaja njihovih proizvoda na prirodnu sredinu i služi kao orijentir za dobru ekološku praksu. Podaci pokazuju da su potrošači u EU generalno voljni platiti više za proizvode koji ne narušavaju čovjekovu okolinu.

Ivica BARBARIĆ

Evropska trening fondacija

Učenje odraslih

Evropska trening fondacija (ETF) počela je sa izradom studije izvodljivosti o učenju, obrazovanju i obučavanju odraslih u Bosni i Hercegovini. Svrha ove studije je da pruži informacije i preporuke Delegaciji Evropske komisije u BiH i ključnim institucijama u zemlji vezane za daljne korake i aktivnosti za unapređenje obrazovanja i obučavanja u BiH.

Učenje odraslih se odnosi na sve mlade i odrasle osobe koje su napustile početno obrazovanje i obuku, i obuhvata opće obrazovanje na svim nivoima, obuku u vezi sa zapošljavanjem (stručno obučavanje, kursevi za stručno usavršavanje) na svim nivoima i specifične vještine potrebne za različite svrhe. Važno je da sve odrasle osobe koje rade, koje traže posao i koje su neaktivne, povećaju svoj kapacitet prilagođavanja novim okolnostima koje donosi tranzicija na tržišnu ekonomiju. Učenje odraslih se odnosi na različite oblasti i njegov razvoj zahtijeva angažovanje svih ključnih aktera u zemlji, koji su odgovorni za socio-ekonomski razvoj.

U izradi studije izvodljivosti o učenju odraslih ostvarena je saradnja sa svim ključnim partnerima. U cilju prikupljanja dovoljno informacija i preporuka koje će omogućiti donošenje odluka o koracima i akcijama koje treba poduzeti, Privrednu/Gospodarsku komoru FBiH su posjetili predstavnici Evropske trening fondacije Meri Lorenčić i Jean-Raymond Masson.

Razgovaralo se o sljedećim temama:

- * Šta znači učenje i obuka odraslih u BiH kontekstu,
- * Da li je investiranje u učenje odraslih značajno za socio-ekonomski razvoj BiH,
- * Kakva je sadašnja situacija u vezi sa učenjem odraslih u BiH,
- * Kako povećati motivaciju i stimulisati potražnju za obrazovanjem i obukom kod pojedinih preduzeća, lokalnih zajednica i drugih aktera,
- * Šta je potrebno uraditi na državnom, regionalnom, lokalnom i sektorskom nivou,
- * Šta trebaju uraditi kompanije i drugi subjekti koji pružaju obuku, uključujući škole i univerzitete, javne i privatne.

Mira IDRIZOVIĆ

3. kongres poduzetnica Jadransko-jonskog područja

Izvor finansiranja ženskog poduzetništva

Treći kongres žena poduzetnica Jadransko-jonskog područja održan je 9. i 10. listopada 2008. godine u Pržnom (Budva) u Crnoj Gori o «Izvorima financiranja ženskog poduzetništva Jadransko-jonskog područja»

Privredna/Gospodarska komora FBiH članica je Udruge Jadransko-jonskih komora AIC sa još 36 komora iz sedam zemalja: Italije, Slovenije, Hrvatske, Crne Gore, Albanije i Grčke. Rad ove Udruge odvija se dijelom kroz rad organa komore Skupštine, Upravnog vijeća, Revizije i Jadransko-jonskog arbitražnog suda, a drugi dio organizovanjem okruglih stolova: žensko poduzetništvo, poljoprivreda, zaštita mora i okoliša, ribarstvo, transport i turizam.

Kongres je rezultat rada Okruglog stola za žensko poduzetništvo i održava se svake godine u jednoj od zemalja članica Udruge.

Predstavnici komore sudjelovali su na Trećem kongresu žena poduzetnica Jadransko-jonskog područja, koji se održao 9. i 10. listopada 2008. godine u Pržnom (Budva) u Crnoj Gori, o temi: «Izvori financiranja ženskog poduzetništva Jadransko-jonskog područja».

Ispred FBiH presenter je bio tajnik Federalnog ministarstva razvoja, poduzetništva i obrta Jozo Bejić. To min-

lja sudionica koje se bave poduzetništvom žena, kao i predstavnici financijsko-kreditnih institucija i razvojnih programa usmjerenih na poduzetništvo ove vrste.

istarstvo vrši raspodjelu financijskih sredstava počev od 2005. do 2008. godine za projekte ženskog poduzetništva. Tako je 2005. odobreno 175.950 KM, 2006. - 450.000 KM, 2007. - 700.000 KM, a 2008. - 400.000 KM.

Prilikom odlučivanja o zahtjevima za dodjelu sredstava stručno povjerenstvo davalo je prednost onima koji osiguravaju povećanje: uposlenosti, izvoza, proizvodnje, konkurentnosti na domaćem i inozemnom tržištu, razvoj kvaliteta proizvoda i usluga, sustavno usvajanje, razvijanje i primjenu znanja, energetski učinkovit i štedljiv sustav, visoki stupanj ekološke zaštite i poboljšanje kvaliteta života.

Konkretnu pomoć do sada su ostvarile 264 žene poduzetnice iz FBiH.

Imajući u vidu da je jedan od glavnih ciljeva AIC Foruma usuglašavanje regionalnog gospodarskog razvoja sa preporukama Europske unije i da se za poticaj poduzetništva žena otvara mogućnost korišćenja namjenskih sredstava EU, Forum se odredio u pružanju pomoći i ovom dijelu aktivnosti.

U rad kongresa uključili su se i predstavnici vladinih institucija zema-

Članstvo u komori osiguralo je priliku ženama poduzetnicama iz FBiH da se uključe u rad ovog kongresa, razmijene iskustva i počnu poslovnu suradnju s poduzetnicama Jadransko-jonske regije, te iskoriste mogućnosti koje im se pružaju na međunarodnom planu, kao što su i sudjelovanja u zajedničkim projektima.

Ispred poduzetnica FBiH prezentirale su se direktorice Farme Galac iz Širokog Brijega, koja se bavi uzgojem ovaca i koza i prodajom ekoproizvoda mesa i mliječnih proizvoda i «Mona Lize» iz Mostara iz oblasti kozmetike.

U cilju intenziviranja aktivnosti oko ženskog poduzetništva, prije svega, moramo sačiniti cjelovit registar poduzetnica koje su vlasnice i direktorice sa 51% u tvrtki (koja ima status pravne osobe), te, pored aktivnosti koje ćemo u tom cilju voditi, preporučamo ženama iz svih županija/kantona u FBiH koje se prepoznaju kao zainteresirane za neke buduće projekte i razmijene iskustava da pošalju izvode iz sudskog registra kojima to dokazuju u Privrednu/Gospodarsku komoru FBiH.

Željana BEVANDA

3.
KONGRES PREDUZETNICA
JADRANSKO – JONSKOG PODRUČJA

Theme:
Izvori finansiranja ženskog
poduzetništva jadransko-jonskog
područja

9. i 10. oktobar 2008. godine.
Hotel Mestral Resort & Casino
Pržno, CRNA GORA

3rd
Congress of Women Entrepreneurs
Adriatic and Ionian region

Theme:
Sources of financing for
women entrepreneurs

9. i 10. oktobar 2008.
Hotel Mestral Resort & Casino
Pržno, CRNA GORA

Obuka stručnjaka za provođenje energijskog audita

Centar za ekonomski, tehnološki i okolinski razvoj CETEOR d.o.o. Sarajevo, u saradnji sa EBRD TAM / BAS Programmom i Kantonalnom privrednom komorom Tuzla, organizirao je trening „Obuka inženjera za provođenje energijskog audita“. Ovo je prvi program ove vrste u BiH, a realiziran je dijelom u Lukavcu, a dijelom u izabranoj kompaniji Pivara Tuzla d.d., sredinom oktobra 2008. godine

Cilj obuke je bio da se stručnjaci iz Bosne i Hercegovine osposobe za provođenje energijskog audita u kompanijama kako preliminarog tako i osnovnog audita. Kandidati su bili upoznati sa procedurama i tehnikama provođenja energijskog audita i ubuduće će moći samostalno da ih provode, te prate potrošnju i predlažu mjere za povećanje energijske efikasnosti. Polaznici koji su uspješno završili kurs dobili su certifikate o stručnoj osposobljenosti za provođenje energijskog audita u industrijskim preduzećima.

Obuka je prvenstveno bila namijenjena inženjerima iz industrijskih preduzeća, ali i konsultantima koji se bave energijskom efikasnošću. U programu su učestvovali i stručnjaci iz državnih institucija i privrednih komora, čiji je angažman na direktan ili indirektan način vezan sa problematikom energijske efikasnosti.

Edukacija je bila koncipirana tako da je prvi dan, nakon uvodnog obraćanja predstavnika organizatora: CETEOR-a, EBRD TAM/BAS Programma i PK Tuzlanskog kantona, te predstavljanja učesnika obuke, uslijedila lekcijски organizovana obuka.

Lekcija 1. Uvod u energijski menadžment - prof. dr. Aleksandar Knežević, CETEOR d.o.o. Sarajevo.

Lekcija 2. Uvod u proceduru sprovođenja energijskog audita:

- * osnovni pojmovi o energijskom auditu - kratak i detaljan energijski audit: ciljevi energijskog audita, prikupljanje podataka i njihova analiza;

- * struktura upitnika kao osnovnog dokumenta za sprovođenje energijskog audita;

- * pregled mjernih instrumenata koji se koriste kod izrade detaljnih audita;

- * struktura izvještaja provedenog energijskog audita;

- * pripreme obrazaca za izradu završnog izvještaja nakon sprovedenog energijskog audita u industrijskom preduzeću.

Lekcija 3.

- * Predstavljanje obrazaca izvještaja o provedenom energijskom auditu sa analizom svakog poglavlja koja bi trebao da sadrži izvještaj,

Prezentacija osnovnih podataka kao osnove za energijski audit u odabranoj kompaniji - prof. dr. Goran Jankes i mr. Mirjana Stamenić, Mašinski fakultet Beograd.

Lekcija 4.

- * Osnovna shema proizvodnog pogona kompanije u okviru koje će biti proveden energijski audit;

- * Prezentacija metodologije izvođenja energijskog audita sa svim

praktičnim uputstvima polaznicima;

- * Prezentacija prethodno prikupljenih podataka u pogledu potrošnje električne energije i ostalih energenata (fosilna goriva), kao i podataka o obimu i kvalitetu proizvodnje;

- * Prikaz različitih tipova dijagrama kojima se mogu prikazati podaci o utrošku energije, kao i specifičnoj potrošnji energije - prof. dr. Goran Jankes i mr. Mirjana Stamenić, Mašinski fakultet Beograd.

Drugi dan obuke, obuhvatao je:

Lekcija 5.

Energijski audit u odabranoj kompaniji - Pivara Tuzla gdje je predstavljena praktična vježba provođenja energijskog audita.

Saglasno predloženoj metodologiji, polaznici su mjerili i prikupljali podatke o potrošnji energije, kao i o nivou energijske efikasnosti u okviru preduzeća.

Trećeg dana trajanja obuke uslijedila je:

Lekcija 6.

- * Priprema završnog izvještaja - popuna pripremljenih šablona za izvještaj;

- * Obrada prikupljenih podataka o potrošnji energije u kompaniji;

- * Analiza saglasno potrebnim izlazima energijskog audita;

- * Predlaganje mjera za poboljšanje energijske efikasnosti u preduzeću; Tehnoekonomska analiza i završni dio - ispit;

- * Završna prezentacija polaznika kursa - timski rad,

- * Prikaz izvještaja po grupama.

Na kraju je uslijedilo obraćanje organizatora, uz zahvalu na učešću i aktivnom timskom radu, i saopštenje da će vrijeme i mjesto svečane promocije Prve generacije energijskih auditora u BiH biti naknadno utvrđeno. U ovom programu učestvovali su i predstavnici privrednih komora, a vrijednost obuke je sadržana u činjenici da je prvi put praktično izveden dio obuke.

Mr. Nafija ŠEHIĆ - MUŠIĆ

ZEPS 2008.

Međunarodni sajam u Zenici

Na ovogodišnjem ZEPS-u 2008. godine okupilo se oko 700 izlagača iz 32 države što ga je svrstalo među najveće sajmove u BiH

Milan Lovrić, predsjednik Vanjsko-trgovinske / Spoljnotrgovinske komore BiH, otvarajući ZEPS, naglasio je da on sigurno doprinosi jačanju bh. ekonomije i njenoj mogućnosti da se uključi u integracije koje su nam jedina šansa. Bile su prisutne brojne zvanice iz izvršne i zakonodavne vlasti ZDK, Federacije BiH, Bosne i Hercegovine, privrednika i akreditovanih ambasadora u BiH.

Na ZEPS-u je postavljeno devet kolektivnih izložbi od kojih se ističu one iz Irana, Hrvatske, Srbije i Češke.

Premijer Zeničko-dobojskog kantona (ZDK) Miralem Galijašević je, u okviru 15. generalnog bh. sajma "ZEPS 2008" u Zenici, otvorio međunarodne poslovne susrete privrednika Slovenije, Mađarske, Irana, Srbije i BiH, u organizaciji Biznis servis centra Vlade ZDK, Obrtno-poduzetničke zbornice Slovenije, Privredne komore Srbije i Agencije za mala i srednja preduzeća mađarske regije Zala. U direktnim poslovnim kontaktima učestvovalo je oko 90 predstavnika preduzeća i obrtnika iz drvoprerađivačkog, metalskog i građevinskog sektora. Skupu su prisustvovali i predstavnici većeg broja privrednih komora, organizacija za promociju

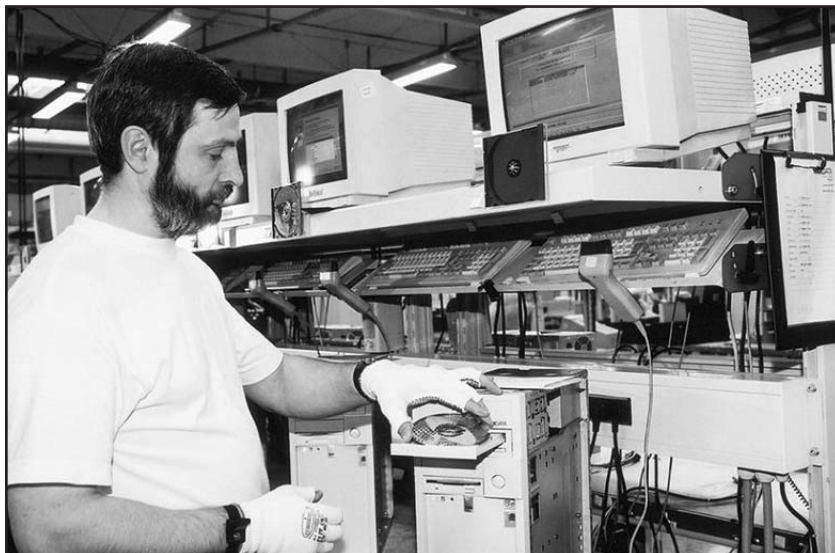
biznisa, udruženja privrednika i drugih gostiju. Privredu i potencijale ZDK predstavili su sekretar Biznis servis centra Dženana Čolaković i predsjednik Kantonalne privredne komore Šefkija Botonjić, koji je kazao da je ovaj kanton lider u BiH kada je u pitanju izvoz, te da se među najvećim izvozniciima nalaze privredni subjekti upravo iz ZDK. U plenarnom dijelu eksperti V/SKBiH izlagali su o temi "CE znak - problem plasiranja bh. industrijskih proizvoda na tržište Evropske unije i BiH".

Žiri 15. generalnog sajma "ZEPS 2008" odlučio je da priznanje Grand prix Ruža ZEPS-a ove godine dodijeli Udruženju poslodavaca i samostalnih privrednika Gračanica. U prvoj kategoriji, priznanja za proizvod, kolekciju proizvoda i promociju, te najviše priznanje Grand prix, dodijeljena su po odluci petočlanog žirija ZEPS-a, pri čemu su u konkurenciji bili svi izlagači, osim iz oblasti prehrane za proizvod i kolekciju proizvoda. Žiri ZEPS-a jednoglasnom odlukom dodijelio je ukupno 18 ravnopravnih priznanja, pet za proizvod, pet za kolekciju proizvoda, sedam za promociju proizvoda i jedno jedinstveno priznanje za nastup koji

je obilježio sajam, Grand prix Ruža ZEPS-a. Specijalna priznanja sajma dobili su Iran International Exhibitions Company za prvi kolektivni nastup iranske privrede na jednom od sajmova u BiH, Privredna komora Crne Gore za uspješno povezivanje privrednika Crne Gore i BiH, Razvojna banka Federacije BiH, koja je prepoznala potencijale ZEPS-a i uspješno prezentirala svoje usluge poslovnim ljudima FBiH, Profesionalno vatrogasno društvo Zenica za dugododišnju uspješnu saradnju u protivpožarnoj zaštiti ZEPS-a, te Viator&Vektor Tranšped Sarajevo za efikasno obavljanje poslova oficijelnog špeditera ZEPS-a. Za drugu kategoriju priznanja, medalje kvaliteta Ruža ZEPS-a, u konkurenciji su bili svi proizvođači prehrambenih proizvoda i pića, a ocjenjivanje je izvršeno prema proceduri propisanoj posebnim pravilnikom i na osnovu analize Instituta za prehrambene tehnologije Poljoprivrednog fakulteta Sarajevo, ocjene na degustaciji grupe potrošača, te ocjene žirija. Zlatne, srebrene i bronzane medalje kvaliteta dodijeljene su u oblastima meso i mesni proizvodi, mlijeko i mliječni proizvodi, konditorski proizvodi, prerađevine od voća i povrća, alkoholna pića, kafa, med i proizvodi od meda, te so i jestiva ulja. Zenička industrija mlijeka dobila je sedam zlatnih medalja za svoje proizvode.

Š. ALIMANOVIĆ

Strategija sigurnosti drumskog prometa do 2013. godine

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine usvojila je Akcijski plan za provedbu mjera iz dokumenta "Polazne osnove strategije sigurnosti drumskog prometa FBiH 2008. - 2013.". Njegovom realizacijom žele se eliminirati ili smanjiti uzroci prometnih nezgoda sa smrtnim posljedicama i teže povrijeđenim osobama, kao i onih s velikim materijalnim štetama.

Mala i srednja preduzeća

Vlada FBiH se saglasila sa mišljenjem Federalnog ministarstva razvoja, poduzetništva i obrta, datim na traženje Evropske komisije, kojim se podržava politika Evropske unije prema malim i srednjim preduzećima i razvoju institucionalnih kapaciteta.

Politiku EU u ovom segmentu u našoj zemlji će zajedno provoditi Mi-

nistarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta i Ministarstvo privrede i energetike RS, te Agencija za mala i srednja preduzeća RS.

Sprovođenjem evropske politike u ovoj oblasti stvaraju se uvjeti za finansijsku pomoć iz njenih fondova, a istovremeno ojačava institucionalni i zakonski okvir u ovoj oblasti, te uvodi harmonizacija aktivnosti na entitetskom nivou. To će pomoći stvaranju povoljnog ambijenta za razvoj malog i srednjeg poduzetništva na području cijele BiH - mišljenje je Vlade FBiH.

Prijedlog zakona o finansijskoj konsolidaciji rudnika uglja

Zastupnički dom Parlamenta FBiH usvojio je Prijedlog zakona o finansijskoj konsolidaciji rudnika uglja u FBiH prema obračunatim, a neuplaćenim javnim prihodima od 2009. do 2015. godine.

Ovim prijedlogom zakona omogućava se finansijska konsolidacija rudnika uglja i njihova dalja integracija u jedinstven elektroenergetski sektor. Njime se, između ostalog, regulira obaveza rudnika prema vanbudžetskim fondovima.

Prijedlog plana razvitka elektroenergetskog sektora

Osnovni prioritet u realizaciji Strategijskog plana i programa razvitka elektroenergetskog sektora u FBiH, što ga je u formi Prijedloga utvrdila i u parlamentarnu proceduru uputila Vlada FBiH, jeste tehnološki kontinuitet, što podrazumijeva završetak projekata obnove i modernizacije postojećih elektroenergetskih postrojenja.

Cilj je do 2010. godine, nastavljanjem prakse racionalnog ulaganja u tehnološku modernizaciju postojećih energetske objekata, povećati

njihovu pogonsku pouzdanost, a time i urednu opskrbu kvalitetnom električnom energijom. Jedno od temeljnih pitanja jeste povezivanje rudnika uglja i Elektroprivrede BiH.

Uredba o dopuni Uredbe o vršenju ovlasti tijela FBiH u gospodarskim društvima

Vlada FBiH je donijela Uredbu o dopuni Uredbe o vršenju ovlasti tijela FBiH u gospodarskim društvima sa sudjelovanjem državnog kapitala.

Na ovaj način su u originalni dokument dodana dva nova članka. U prvom je riječ o tome kako za člana nadzornog odbora može, u iznimnom slučaju, biti nominiran zaposlenik društva. U tom slučaju Federalna vlada će odlukom utvrditi kako je to od posebnog interesa za gospodarsko društvo, a ovisno od njegove djelatnosti. Dopuna Uredbe odnosi se i na to što je Listi gospodarskih društava spram kojih ovlasti na osnovu državnog kapitala vrše tijela FBiH dodan i Zavod za saobraćaj d.o.o. Sarajevo.

O provedbi Zakona o Fiskalnom vijeću BiH

S ciljem koordinacije fiskalnih aktivnosti u FBiH i pripreme stajališta koje će federalni predstavnici zastupati u Fiskalnom vijeću BiH, Vlada Federacije BiH donijet će uredbu kojom će biti uspostavljeno Fiskalno koordinacijsko tijelo FBiH.

Ovo tijelo činit će federalni i kantonalni ministri financija i direktori izvanproračunskih fondova.

Među zadacima Fiskalnog koordinacijskog tijela je uspostava fiskalnog balansa u FBiH i kreiranje kratkoročnih i dugoročnih makroekonomskih ciljeva.

FBiH treba inzistirati na uspostavi Tajništva Fiskalnog vijeća BiH kao stalnog tijela.

Pripremila:
M. IDRIZOVIĆ

Sve bliže rješenju problema neuvezanog staža

Za oko 10.000 radnika u 16 kompanija u kojima je Federacija BiH većinski vlasnik treba uvezati oko 50.000 godina radnog staža, te za to osigurati oko 70 milijuna konvertibilnih maraka

Ovi pokazatelji, mada još ne i konačni, prezentirani su tijekom susreta premijera Federacije BiH dr. Nedžada Brankovića, sindikalnog izaslanstva što ga je predvodio predsjednik Saveza samostalnih sindikata BiH Edhem Biber i Tima za utvrđivanje modela za uvezivanje mirovinskog staža, s koordinatorom Radovanom Vignjevićem na čelu.

Kako je kazano, za ove radnike će se rješenje tražiti u okvirima sadašnjih propisa, konkretno Zakona o naplati i djelimičnom otpisu dospelih, a nenaplaćenih doprinosa za socijalno osiguranje. Prema tom modelu, moguća je uplata dugovanja odjednom, uz 50 posto popusta, ili cijelog iznosa u roku od sedam godina. Poduzećima će biti ostavljen rok od 30 dana za zaključenje sporazuma s Federalnim zavodom za mirovinsko i

invalidsko osiguranje. U protivnom, Federalni zavod MIO će, kao povjeritelj, pokrenuti stečajni ili likvidacijski postupak.

Tvrtke koje ne budu u mogućnosti potpisati te sporazume trebat će se obratiti Federalnoj vladi zahtjevom za osiguranje sredstava za naplatu doprinosa po minimalnim osnovicama.

Zaključak je razgovora kako Tim treba nastaviti djelovanje i nakon ove, prve faze rješavanja problema. U drugoj fazi bit će traženo i od kantona da za poduzeća iz njihove nadležnosti utvrde nužne parametre i primijene isti model uvezivanja staža. Ta faza, ujedno, treba da ponudi i neke druge mogućnosti za uvezivanje radnog staža, osim sadašnjeg izmirenja dugovanja izravnim uplatama finansijskih sredstava.

Među sindikalnim prijedlozima i sugestijama jeste i ta da se za provedbu mjera, nakon što o njima konačnu riječ dadne Federalna vlada, zaduže federalne i kantonalne inspeksijske službe.

Potporna rekonstrukciji lokalnih i regionalnih cesta

Broj stanovnika kantona i dužina regionalnih cesta kriteriji su na temelju kojih će, sukladno odluci Vlade FBiH, biti raspodijeljeno 8,7 milijuna KM kao potpora Vlade FBiH rekonstrukciji lokalnih i regionalnih prometnica. Od ukupnog iznosa, 700.000 KM predstavljaju interventna sredstva Federalnog ministarstva prometa i komunikacija.

Po kantonima, raspodjela je sljedeća: Srednjobosanskom 946.000 KM, Unsko-sanskom 1.187.200 KM, Sarajevskom 742.800 KM, Tuzlanskom 1.358.8000 KM, Posavskom 203.600 KM, Zeničko-dobojskom 1.343.200 KM, Bosansko-podrinjskom 167.200 KM, Zapadnohercegovačkom 360.000 KM, Hercegovačko-neretvanskom 947.600 KM, te Kantonu 10 743.600 KM. Krajnji korisnici ovih sredstava dužni su o njihovom utrošku informirati Federalno ministarstvo prometa i komunikacija, koje će izvješća dostavljati Federalnom ministarstvu financija i Vladi FBiH.

Za gradnju auto-cesta kredit od 180.000.000 eura

Nakon što ju je federalni ministar financija upoznao o pregovorima s Europskom bankom za obnovu i razvitak (EBRD), održanima prošlog mjeseca u Londonu, koji su se odnosili na financiranje ključnih dionica auto-cesta na koridoru 5c: Kakanj - Drivuša (15,2 km), Vlakovo - Tarčin (18,9 km), Počitelj - južna granica (21,4 km) i Odžak - sjeverna granica (10,9 km), Vlada FBiH donijela je Odluku o davanju suglasnosti za prihvaćanje kredita EBRD-a za ove projekte.

Riječ je o kreditu od 180.000.000 eura što će ga EBRD dati BiH, koji će, temeljem subvencioniranog ugovora, na koji je data suglasnost, s BiH biti prenijet na FBiH.

Sredstva se daju s rokom otplate od 15 i pol godina, s odgodom plaćanja od 54 mjeseca.

Financiranje projekta izgradnje auto-cesta razmatra i Europska investicijska banka, te se očekuje daljnjih 300 milijuna eura.

Naplatila 2.565.550.183 KM

Od januara do septembra 2008. godine zabilježen je porast javnih prihoda koje prikuplja Porezna uprava Federacije BiH.

Ukupno je naplaćeno 2.565.550.183 KM poreznih prihoda, što je za 354,5 miliona KM ili za 16 odsto više u odnosu na isti period prošle godine.

U strukturi naplaćenih poreznih prihoda u nadležnosti Porezne uprave FBiH, najviši iznos odnosi se na doprinose za penzijsko-invalidsko osiguranje, zdravstveno i osiguranje za slučaj nezaposlenosti kojih je za devet mjeseci 2008. godine naplaćeno ukupno 1.681.581.069 KM, što je za 233,5 miliona KM ili za 16,1 odsto više u odnosu na isti period prošle godine.

Doprinosi za penzijsko-invalidsko osiguranje su naplaćeni u iznosu od 930.412.663 KM, što je za 133,5 miliona više u odnosu na isti period prošle godine, odnosno 16,7 odsto.

Doprinosi za zdravstveno osiguranje su naplaćeni u iznosu od 660.771.396 KM, što je za 87,8 miliona, odnosno za 15,3 odsto više, a doprinosi za osiguranje od nezaposlenosti su naplaćeni u iznosu od 90.397.010 KM, što je za 12,1 milion KM ili 15,5 odsto više u odnosu na devet mjeseci 2007. godine.

Iz Porezne uprave FBiH ističu da je, osim povećanja naplate fondovskih pri-

hoda, od januara do septembra 2008. godine povećana i naplata drugih poreznih budžetskih prihoda koji su ukupno iznosili 588.761.970 KM, što je za 83,4 miliona KM ili za 16,5 odsto više u odnosu na isti period prošle godine.

Prihodi po osnovu poreza na plaću iznosili su ukupno 200.279.253 KM, što je za 38,4 miliona KM ili za 23,7

odsto više u odnosu na isti period 2007. godine.

Prihodi od poreza građana povećani su za 25,8 miliona KM ili za 29,7 odsto, kao i ostalih poreza, te naknada i taksu čija je naplata povećana u odnosu na isti period prošle godine.

Za protekle četiri godine UIO prikupila je 17 milijardi KM prihoda, odnosno šest milijardi više nego u prethodnom četverogodišnjem periodu kada su indirektni porezi prikupljale bivše carinske i porezne uprave.

UIO BiH u devet mjeseci prikupila više od 4,3 milijarde KM

Uprava za indirektno oporezivanje (UIO) BiH prikupila je u devet mjeseci ove godine ukupno 4.377.328.206,57 KM prihoda na Jedinstvenom računu.

Nakon izvršenih povrata privrednicima neto iznos od 3.718.712.383 KM (7,1 odsto povećanje u odnosu na 2007. godinu, odnosno 248.728.523 KM) raspoređen je korisnicima prema koeficijentima koje utvrđuje Upravni odbor UIO.

FBiH pripalo je 2.074.919.589,23 KM (6,6 odsto više nego u istom periodu prošle godine, odnosno 129.758.925,29 KM), a RS 1.027.285.494,18 KM (8,1 odsto više nego u istom periodu prošle godine, odnosno 76.962.179,52 KM).

Brčko Distriktu BiH pripalo je 114.181.731,96 KM (8,9 odsto više u odnosu na isti period 2007. godine, odnosno 9.378.348,22 KM), a za funkcioniranje institucija BiH, u skladu sa Zakonom o budžetu BiH, raspodijeljeno je 502.325.568 KM (6,9 odsto povećanje u odnosu na isti period 2007. godine, odnosno 32.629.069,81 KM).

Unatoč primjeni Sporazuma o trgovini i trgovinskim pitanjima sa zemljama EU, Uprava će ispuniti plan od 4,8 milijardi KM prihoda u 2008.

Uprava očekuje da će do kraja godine prikupiti najmanje pet milijardi KM, što je za 400 miliona više nego u 2007. godini i za 2,2 milijarde više prikupljenih prihoda od indirektnih poreza nego što je godišnje prikupljano na svim razinama u periodu prije postojanja Uprave.

Sarajevska berza

Ograničene dnevne cjenovne fluktuacije

Uzimajući u obzir aktuelnu situaciju na tržištu kapitala u FBiH, kao i tržištima kapitala u regionu, koja je okarakterisana velikim oscilacijama cijena, Uprava Sarajevske berze vrijednosnih papira donijela je Odluku o privremenoj mjeri ograničavanja maksimalnih dozvoljenih dnevnih cjenovnih fluktuacija za sve emitente koji su uvršteni na tržište SASE.

Na snazi su zone fluktuacije od -5 posto do +10 posto od posljednjeg službenog kursa za sve emitente čijim se dionicama trguje na Sarajevskoj berzi. To znači da cijena dionice ne može pretrpjeti

pad veći od pet posto niti porast veći od deset posto u odnosu na zvanični kurs. Podsjećanja radi, u dosadašnjem periodu, ograničenje fluktuacije važilo je za emitente koji su uvršteni na Kotaciju SASE, uključujući i emitente koji ulaze u sastav indeksa SASX-10. Ova mjera je privremenog karaktera i ostat će na snazi dok se na tržištu kapitala ne stabilizuje situacija.

Kako privući međunarodne investitore

U Beču je završena dvodnevna međunarodna investiciona konferencija osam regionalnih berzi (Banjalučka, Beogradska, Ljubljanska, Makedonska, Nex berza, Montenegro, Saraje-

vska i Zagrebačka). Cilj joj je bio promovisanje najvećih preduzeća u regionu, te promocija ulaganja na regionalna tržišta kapitala i privlačenje većeg broja međunarodnih investitora.

U okviru konferencije, kroz prezentacije uprava preduzeća, predstavljeno je 21 preduzeće koje je listirano na pomenutim berzama.

Bilo je prisutno preko 70 međunarodnih institucionalnih investitora, a održano je preko 150 individualnih sastanaka između investitora i preduzeća. Organizacija međunarodne investicione konferencije je projekat regionalnih berzi, u okviru potpisanog "Memoranduma o saradnji" regionalnih berzi.

Regionalne berze ovom saradnjom zajednički žele da daju doprinos u promociji ulaganja na regionalna tržišta kapitala.

Inflacija u septembru 0,1 odsto

Prema podacima Agencije za statistiku BiH, cijene proizvoda i usluga koji se koriste za ličnu potrošnju u BiH, mjerene indeksom potrošačkih cijena, u septembru ove godine u odnosu na avgust u prosjeku su više za 0,1 odsto.

Posmatrano po odjeljcima prema namjeni potrošnje (COICOP), u septembru 2008. u odnosu na mjesec ranije, najviše su porasle cijene rekreacije i kulture (1,9 odsto), restorana i hotela (0,8 odsto), stanovanja, vode, električne energije, plina i drugih energenata (0,5 odsto), hrane i bezalkoholnih pića, namještaja, kućanskih uređaja i redovnog održavanja kuće i ostalih dobara i usluga (0,3 odsto).

U odjeljku rekreacije i kulture najviše su porasle cijene novina, časopisa i knjiga, opreme za rekreaciju i kulturu, te popravke i održavanje iste.

U okviru odjeljka restorana i hotela rast cijena je uzrokovan porastom cijena usluga prenoćišta i smještaja.

Istovremeno, u odjeljku stanovanja, vode, električne energije, plina i drugih energenata porasle su cijene sredstava za održavanje i popravku stambenih jedinica kao i cijene čvrstih goriva.

Prošlog mjeseca, u odnosu na avgust, došlo je do sniženja cijena u odjeljcima prevoza za 1,5 odsto, obrazovanja 1,2 odsto, te zdravstva 0,1 odsto.

U odjeljku prevoza pad cijena je uzrokovan sniženjima cijena goriva i maziva, opreme za putnička vozila i održavanja i popravke iste, te gradskog prevoza putnika.

U odjeljku obrazovanja došlo je do sniženja cijena u grupi srednjoškolskog obrazovanja, dok je u odjeljku zdravstvo evidentirano sniženje cijena lijekova i medicinske opreme.

U ostalim odjeljcima nisu zabilježene promjene cijena.

Robni promet sa inostranstvom 2,1 milijarda KM

BiH je septembru ove godine ostvarila ukupan robni promet sa inostranstvom u vrijednosti od 2,1 milijarda KM. Od ovog iznosa na izvoz se odnosi 616,6 miliona KM ili 29,5 odsto, a na uvoz 1,5 milijardi KM ili 70,5 odsto.

U okviru ukupno ostvarenog vanjskotrgovinskog prometa BiH u septembru, procenat pokrivenosti uvoza izvozom iznosio je 41,8 odsto. U periodu januar-septembar 2008. godine ostvaren je izvoz u vrijednosti od 5,14 milijardi KM, što je za 16,7 odsto više u odnosu na isti period prošle godine, dok je u ovom periodu ostvaren uvoz u vrijednosti od 12,3 milijarde KM, što je za 22,3 odsto više u odnosu na isti period

2007. godine.

U posmatranom periodu, procenat pokrivenosti uvoza izvozom iznosio je 41,7 odsto.

Za devet mjeseci ove godine, BiH je u robnom prometu sa inostranstvom ostvarila ukupan trgovinski deficit u vrijednosti od 7,2 milijarde KM.

U ovom periodu, najveće učešće u izvozu ostvareno je u području "Prerađivačka industrija", u vrijednosti od 4,7 milijardi KM, što čini 91,2 odsto od ukupnog izvoza, dok je najveće učešće u uvozu ostvareno u području "Prerađivačka industrija", ukupne vrijednosti od 11,2 milijarde KM, što iznosi 90,5 odsto od ukupnog uvoza.

BiH najviše izvozila u Hrvatsku

BiH je u septembru najviše izvozila u Hrvatsku, i to u vrijednosti od 103 miliona KM, što čini 16,7 odsto od ukupno ostvarenog izvoza. Od susjednih zemalja značajan izvoz u istom periodu ostvaren je u Srbiju, i to u vrijednosti od 83,5 miliona KM ili 13,5 odsto od ukupnog izvoza.

Posmatrano prema regionalnim grupacijama, u septembru se najviše izvozilo u EU i to u vrijednosti od 330,8 miliona KM, odnosno 53,6 odsto od ukupno ostvarenog izvoza.

U okviru zemalja EU, najviše se izvozilo u Italiju, u vrijednosti od 76,8 miliona KM ili 12,4 odsto od ukupno ostvarenog izvoza.

Za devet mjeseci ove godine, najviše se izvozilo u Hrvatsku i to u vrijednosti od 874,1 milion KM, što je u procentima 17 odsto od ukupno ostvarenog izvoza.

U septembru se najviše uvozilo iz Hrvatske i to u vrijednosti od 232,1 milion KM, što je u procentima 15,7 odsto od ukupno ostvarenog uvoza.

Od susjednih zemalja, takođe značajan uvoz u istom periodu ostvaren je iz Srbije i to u vrijednosti od 169,3 miliona KM, što je u procentima 11,5 odsto od ukupnog uvoza.

Posmatrano prema regionalnim grupacijama, u septembru se najviše uvozilo iz EU i to u vrijednosti od 733,6 miliona KM ili 49,7 odsto od ukupnog uvoza.

Posmatramo prema glavnim trgovinskim partnerima BiH, uočljivo je da je najveći porast izvoza u periodu januar-septembar 2008. u odnosu na isti period prethodne godine ostvaren kod izvoza u Srbiju i Crnu Goru u iznosu od 33,3 odsto, Njemačku 21 odsto, Italiju 10,2 odsto, Sloveniju 2,7 odsto i Hrvatsku pet odsto.

U posmatranom periodu najveći porast uvoza zabilježen je kod uvoza roba iz Srbije i Crne Gore u iznosu od 26,7 odsto, Njemačke 19,6 odsto, Hrvatske 23,1 odsto, Italije 15,8 odsto i Slovenije 9,3 odsto.

Ukupan indeks potrošačkih cijena viši za 8,73 odsto

Za septembar 2007. - septembar 2008. godine ukupan indeks potrošačkih cijena je viši za 8,73 odsto.

Po pojedinim odjeljcima može se vidjeti da su cijene u odjeljku Hrana i bezalkoholna pića, u prosjeku, porasle za 13,23 odsto. U okviru ovog odjeljka najviše su porasle cijene riže za 46,59 odsto, jestivog ulja za 44,13 odsto, putera za 39,40 odsto, tjestenine za 31,79 odsto, polubijelog hljeba za 31,51 odsto, zatim bijelog hljeba za 29,94 odsto, kukuruznog brašna za 27,40 odsto, te peciva za 22,82 odsto.

Cijena pšeničnog brašna - crnog porasla je za 20,74 odsto, sira trapista za 18,94 odsto, mlijeka za 18,02 odsto, jaja za 17,99 odsto, voća za 16,38 odsto i pšeničnog brašna - bijelog za 13,05 odsto.

U odjeljku Prevoz cijene su, u prosjeku, porasle za 13,13 odsto.

U okviru ovog odjeljka najveći rast cijena je imao taksi prevoz za 46,76 odsto, akumulator za 29,13 odsto, euro-dizel za 26,62 odsto, te motorni benzini za oko 13,5 odsto.

U odjeljku Restorani i hoteli ukupan rast cijena iznosio je 10,88 odsto, dok je u odjeljku Stanovanje, voda, struja, gas i drugi energenti ukupan rast cijena bio 10,47 odsto.

Porasle su cijene lož-ulja za 35,65 odsto, vode za 21,63 odsto, butan gasa za 21,16 odsto, zemnog gasa (plin) za 19,29 odsto, struje-viša tarifa za 6,09 odsto. U odjeljku Rekreacija i kultura cijene su, u prosjeku, porasle za 6,79 odsto, odjeljku Komunikacije za 4,77 odsto, odjeljku Ostala dobra i usluge za 4,31 odsto, odjeljku Namještaj, kućanski aparati i redovno održavanje kuće za 3,51 odsto i u odjeljku Alkoholna pića i duhan za 1,27 odsto.

Indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda niži za 1,6 odsto

Ukupan indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda u FBiH u septembru niži je za 1,6 odsto u odnosu na prethodni mjesec.

Posmatrano prema glavnim industrijskim grupacijama, indeks cijena energije viši je za 0,5 odsto, a trajnih proizvoda za široku potrošnju za 0,1 odsto.

Pad indeksa cijena je registriran kod intermedijarnih proizvoda, osim energije, za 4,7 odsto, a netrajnih proizvoda za široku potrošnju za 0,4 odsto.

U ostalim grupacijama indeksi cijena se nisu mijenjali u ovom mjesecu.

Posmatrano prema područjima Klasifikacija djelatnosti, u području Rudarstva indeks cijena je viši za 0,8 odsto, a u području Prerađivačke industrije indeks cijena je niži za 2,4 odsto.

U području Opskrbe električnom energijom, plinom i vodom indeks cijena se nije mijenjao u ovom mjesecu.

Posmatrano po odjeljcima, rast indeksa cijena je registriran kod Proizvodnje koksa, naftnih derivata i nuklearnog goriva za 6,7 odsto, Proizvodnje električnih strojeva i aparata za 2,4 odsto, Vađenja ugljena i treseta za 1,1 odsto, Proizvodnje proizvoda od gume i plastike za 0,9 odsto i Proizvodnje namještaja za 0,2 odsto.

Pad indeksa cijena je registriran kod Proizvodnje metala za 13,8 odsto, Proizvodnje proizvoda od metala, osim mašina i opreme za deset odsto, Proizvodnje kemikalija i kemijskih proizvoda za 0,9 odsto, Proizvodnje hrane i pića za 0,6 odsto, Proizvodnje celuloze, papira i proizvoda od papira i Proizvodnje ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda za 0,1 odsto.

U ostalim odjeljcima indeksi cijena se nisu mijenjali u ovom mjesecu.

Ukupan indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda u septembru viši je za šest odsto u odnosu na prosječan indeks iz 2007. godine, za tri odsto u odnosu na decembar 2007.godine, a u odnosu na isti mjesec prethodne godine za 7,5 odsto.

Za devet mjeseci ove u odnosu na isti period prethodne godine indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda je viši za 7,4 odsto.

Indeks potrošačkih cijena veći za 0,14 odsto

Ukupan indeks potrošačkih cijena u FBiH u septembru veći je za 0,14 odsto u odnosu na prethodni mjesec.

Posmatrano po odjeljcima COICOP klasifikacije (Classification of Individual Consumption by Purpose), rast cijena registriran je u odjeljku Rekreacija i kultura za 3,28 odsto, Restorani i hoteli za 0,87 odsto, Stanovanje, voda, električna energija plin i drugi energenti za 0,43 odsto,

Hrana i bezalkoholna pića za 0,38 odsto, Namještaj, kućanski uređaji i redovito održavanje kuće za 0,30 odsto, Ostala dobra i usluge za 0,28 odsto, Odjeća i obuća za 0,08 odsto i u odjeljku Zdravstvo za 0,02 odsto.

U odjeljku Obrazovanje cijene su niže za 3,19 odsto, Prijevoz za 1,54 odsto i u odjeljku Alkoholna pića i duhan za 0,09 odsto.

U odjeljku Komunikacije cijene se nisu mijenjale u ovom mjesecu.

Ukupan indeks potrošačkih cijena u septembru 2008. godine je viši za 8,73 odsto u odnosu na isti mjesec prethodne godine, a u odnosu na decembar 2007. godine za 4,48 odsto.

Za posljednjih 12 u odnosu na prethodnih 12 mjeseci ukupan indeks potrošačkih cijena je viši za 7,32 odsto.

Povećan promet u trgovini na malo

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, u toku septembra izvršena je korekcija prethodnih podataka trgovine na malo za januar - avgust 2008., tako da je došlo do povećanja ukupnog prometa bez PDV-a sa 2.127.056.000 KM na 2.181.871.000 KM.

Promet u trgovini na malo sa PDV-om povećan je sa 4.143.906.000 KM na 4.186.401.000 KM, dok je promet trgovačkih poslovnih subjekata od ostalih djelatnosti povećan sa 471.988.000 KM na 494.209.000 KM.

U avgustu ovim istraživanjem je obuhvaćeno 1.750 poslovnih subjekata.

Ukupan promet u trgovini na malo sa uključenim PDV-om u avgustu ostvaren je u vrijednosti od 623.687.000 KM, što je za 0,8 odsto više nego u prethodnom mjesecu, odnosno za 15,8 odsto više nego u istom mjesecu prethodne godine.

Za januar - avgust 2008. vrijednost ukupnog prometa u trgovini na malo sa uključenim PDV-om iznosi 4.186.401.000 KM, što je za 20,1 odsto više nego u istom periodu prethodne godine.

U ukupno ostvarenom prometu u trgovini na malo učestvuju poslovnih subjekata registriranih u ostalim djelatnostima, tj. djelatnostima izvan trgovine na malo iznosi 331.009.000 KM ili 53,1 odsto, a za januar - avgust 2008. godine 2.216.768.000 ili 53 odsto.

Ukupan promet bez PDV-a u avgustu 2008. iznosi 326.577.000 KM, a za januar - avgust 2008. godine 2.181.871.000 KM.

Promet od ostalih djelatnosti bez PDV-a poslovnih subjekata registriranih u trgovini na malo ostvaren u avgustu 2008. godine iznosi 75.864.000 KM, a za januar - avgust 2008. godine 494.209.000 KM.

Poslovni subjekti Federacije BiH čije se jedinice u sastavu nalaze na teritoriji Republike Srpske (42 jedinice), za januar - avgust 2008. godine ostvarile su vrijednost prometa u trgovini na malo uključujući PDV od 171.857.000 KM.

Evropska unija

Formiranje klastera

Pokretači privrednog razvoja i jačanja konkurentnosti

Pokretanje i osnivanje klastera zahtijeva opsežne radnje i uključivanje gotovo svih sudionika koji na bilo koji način mogu pridonijeti uspjehu, od promicanja same ideje do zaživljavanja klastera

Klaster predstavlja zajedništvo inicijative javnog i privatnog sektora, dakle, niz preduzeća koja mogu biti povezana u tehnološki proces, ali, isto tako, i institucija, različitih nivoa uprava, nauke i ostalih, koji na bilo koji način mogu pridonijeti uspostavi klastera. U svijetu klasteri obično uključuju preduzeća, vladu (državnu, regionalnu i lokalnu) i istraživačku zajednicu.

Klasteri su postali općeprihvaćena komponenta nacionalnih i regionalnih planova razvoja, stoga je potreba za razumijevanjem uspješne inicijative za njihovu uspostavu postala osnovni preduslov. Samo jasno definisane inicijative s jasnim podjelama ulogama sudionika mogu doprinijeti pokretanju klastera.

Uloga i značaj klastera

Sistem klastera ili grozdova novi je globalni model razvoja MSP. Razvijaju

se tamo gdje je razvoj malog biznisa već dostigao zavidan nivo i gdje tome pogoduju sistemske mjere države.

Klasteri (grozdovi) preduzeća svrstani u istu djelatnost ili u više komparativnih djelatnosti kreiraju organizovanost, razvoj, tržišno-marketinške poduhvate i sl. u jednoj regiji ili više usko povezanih regija. Oni doprinose da se: preduzeća brzo razvijaju, da primjenjuju savremene metode rada i predvođeni savremenim menadžmentom crpe maksimum iz tržišnog okruženja, a i da ekonomija regije dobije konkurentne prednosti u odnosu na druge. Ekonomska politika vlasti u svakoj regiji preferira otvorenost regije za investiranje i poslovne poduhvate na internacionalnoj osnovi. U tom kontekstu javlja se šira međunarodna podrška razvoju klastera.

Polazne osnove za iniciranje razvoja klastera mogu biti sljedeće:

- strategija klastera u skladu sa tržišnim mogućnostima,
- institucionalni faktori i potrebe klastera,
- odgovornost vlasti (vlade) za razvoj klastera.

Vlada i asocijacije (komore, udruženja) esencijalno pomažu razvoj klastera kroz uspostavljanje veza, odnosa i dijaloga tako da iz toga nastaju kooperacije među firmama i između mreža malih preduzeća, javnog sektora i nevladinih organizacija.

Ciljevi i efekti klasterskog pristupa su sljedeći:

· Glavni ciljevi klastera su podizanje konkurentnosti povezivanjem preduzeća i institucija tako da oni mogu uspješnije uklanjati prepreke razvoju - povećanju produktivnosti, razvoju marketinga, prodaje itd;

· Konkurentnost je sposobnost preduzeća, regije, države da svoje proizvode ili usluge prodaje u konkurenciji sa drugim firmama iz drugih zemalja, na održivom nivou profitabilnosti, kontinuirano tokom dužeg perioda;

· Iskustvo pokazuje da sve strane sektora - privatni i javni - trebaju da sarađuju;

· Poboljšanje saradnje među firmama jača njihovu konkurentsku sposobnost;

· Grupe firmi lakše mogu dostići kvalitetna i opšte prihvatljiva rješenja;

· Grupe firmi mogu lakše doći do razumijevanja, pomoći i podrške relevantnih institucija;

· Grupe firmi mogu lakše priuštiti usluge eksperta (marketing, tehnologija, dizajn...).

Evropska komisija želi bolje uvjete za povezivanje u klaster

Evropska komisija pozvala je da se učine dodatni napor na stvaranju klastera u Evropskoj uniji, koji mogu biti pokretač privrednog razvoja i jačanja konkurentnosti.

"Konkurentni klasteri moćan su pokretač privrednog razvoja i poticaj za

Konstituisan Upravni odbor - Koordinacioni odbor za IPA fondove

Na poziv predsjedavajućeg Vijeća ministara BiH Nikole Špirića, u Sarajevu je održana sjednica Upravnog odbora - Koordinacionog odbora za IPA fondove, na kojoj je za predsjednika Odbora izabran ministar finansija i trezora BiH Dragan Vrankić.

Odbor je utvrdio Prijedlog odluke o načinu imenovanja, razrješenja, te pravima i obavezama Državnog koordinatora za Instrument pretpristupne pomoći (DIPAK).

Odbor će dostaviti Prijedlog odluke Vijeću ministara BiH radi donošenja konačne odluke o imenovanju DIPAK-a.

Odbor će predložiti Vijeću ministara BiH da predsjednik Odbora Dragan Vrankić ujedno bude i kandidat za DIPAK.

Upravni odbor - Koordinacioni odbor čine još direktor Direkcije za evropske integracije, ministri finansija Republike Srpske i Federacije BiH i predstavnici entitetskih vlada.

Prema ovoj odluci, Upravni odbor - Koordinacioni odbor je savjetodavno tijelo za koordinaciju IPA, koje DIPAK-u pomaže u obavljanju poslova iz njegove nadležnosti u skladu sa Okvirnim sporazumom između BiH i Komisije evropskih zajednica o pravilima saradnje, koja se odnosi na finansijsku pomoć EZ BiH u okviru pružanja pomoći preko IPA.

razvoj inovacija u EU. Oni pružaju plodno poslovno okruženje za saradnju preduzeća, pogotovo malih i srednjih, s istraživačkim institutima, dobavljačima, klijentima i konkurentima u istom geografskom području", ističe EK.

Klasteri su izraz za povezivanje srodnih preduzeća i pridruženih institucija u nekom području, koji su povezani zajedničkim interesima, uz međusobno nadopunjavanje i saradnju.

Komisija u svom dokumentu poziva na jačanje napora kako bi se ola-

kšalo stvaranje klastera.

- Treba nam više klastera vrhunске klase u EU. Klasteri imaju važnu ulogu u području inovacija, koje su nužne za preduzeća. Oni imaju veliki potencijal stvaranja novih radnih mjesta - rekao je potpredsjednik Komisije zadužen za industriju i poduzetništvo Günter Verheugen.

EK navodi da Evropi ne nedostaje klastera, ali nedostaje vrhunskih klastera.

Evropski opservatorij za klasterne nedavno je pobrojao oko 2.000 klastera udruženja koji zajedno zapošljavaju 38 posto evropske radne snage. Međutim, stalna fragmentacija tržišta, slabe veze između industrije i istraživanja, te nedovoljna saradnja unutar EU rezultiraju time da evropski klasteri nemaju uvijek kritičnu masu i inovacijske sposobnosti da bi se na održivi način suočili sa svjetskom konkurencijom.

Komisija stoga iznosi nekoliko prijedloga koji bi trebali poboljšati okvir potpore klasterima. Među tim prijedlozima su mjere za daljnje poboljšanje unutarnjeg tržišta kako bi se uklonile postojeće prepreke, posebno one koje ometaju protok znanja, za jačanje mobilnosti kvalifikovanih radnika i za pristup prekograničnom financiranju.

Pripremila:
Mira IDRIZOVIĆ

Seminar u Briselu

“Pet godina proširene Evropske unije - igra sa pozitivnim ishodom”

Pod ovim nazivom u Briselu će se 13. i 14. novembra održati seminar - radionica, na kome će se diskutovati o efektima posljednjeg proširenja za stare i nove zemlje članice kao i Evropsu uniju u cjelini.

Prvog maja 2009. godine, za šestomjesečnog češkog predsjedavanja, EU će proslaviti petu godišnjicu proširenja iz 2004. godine. Ovaj seminar organizuje se kao najava tog događaja ali i vlastita refleksija Evropske komisije na godišnjicu proširenja.

U pogledu proširenja Unije, mnogo pažnje posvećivano je pitanjima troškova i izazovima, dok prednosti proširenja, kao što su prostranija EU i pristup većem tržištu - nisu dovoljno tretirane. Uprkos tome, seminar ima za cilj osvjetljavanje ovih problema iz različitih perspektiva.

Seminar će obuhvatiti sljedeće teme:

* Trgovina i direktne strane investicije u proširenoj EU: mogućnosti i izazovi;

* Migracija u proširenu EU: rješenje ili problem za tržište rada i sisteme socijalne zaštite?;

* Finansijska integracija i stabilnost u proširenoj EU;

* Integracija, otvorenost i razvoj: je li proširenje napravilo razliku?

Forum u Strazburu

Evropski dani razvoja 2008.

“Evropski dani razvoja” su najvažniji godišnji skup koji po treći put organizira Evropska komisija. Prošle godine ovaj skup okupio je 3.000 učesnika sa svih kontinenata i predstavnike preko 1.200 organizacija iz zemalja EU i njihovih partnera iz Afrike, Azije i Latinske Amerike. Na forumu svako ima priliku da iznese mišljenje: parlament, lokalne vlasti, civilno društvo, međunarodne organizacije, naučni radnici, razvojne agencije, privatni sektor i mediji. To je otvoreni forum koji okuplja sve članove “razvijene familije”. Uklanjanjem zidova između različitih problema, “Evropski dani razvoja” predstavljaju prirodnu platformu za rasprave o glavnim pitanjima razvijanja saradnje i pokretanja novih inicijativa.

U okviru predsjedavanja Francuske EU, EK, u saradnji sa Evropskim

parlamentom, organizira treći po redu forum “Evropski dani razvoja” u Strazburu od 15. do 17. novembra 2008. godine.

Ove godine, centralna tema velikog skupa biće „lokalne vlasti i razvoj”. Razvoj zemalja južne hemisfere tiče se svakoga. Politički je i moralno neprihvatljivo da u 21. vijeku veliki dio svijeta i dalje živi u totalnom siromaštvu, pogoršanom efektima klimatskih promjena i krizom oko nestašice hrane.

Brojne lokalne vlasti sa sjevera već su pokrenule razvojne projekte sa odgovarajućim vlastima zemalja juga. Rezultati ovih projekata su impresivni i u svakom slučaju su mobilizirali energiju i dinamičnu razmjenu ljudi. Korisni, velikodušni i efektivni projekti implementirani su uz niske troškove.

Potrebno je još puno takvih inicijativa solidarnosti sjevera prema jugu.

“Evropski dani razvoja” simboliziraju odlučnost EU da širi svijest javnosti o razvijanju saradnje i jača efikasnost svoje razvojne pomoći. Evropski građani osjećaju želju da se angažuju u kreiranju partnerstava sa zemljama u razvoju. Nakon uspjeha ovog foruma u 2006. i 2007. godini, očekuje se da će se i ove godine u Strazburu okupiti akteri iz Evrope koji žele biti uključeni u unapređenje ideja i njihovo izvršenje.

Svojim nezvaničnim i otvorenim karakterom, forum pruža mogućnost da se razgovara, na najvišem nivou, o bitnim aspektima razvojne politike, naročito implementaciji Pariške deklaracije i Milenijskih razvojnih ciljeva. Kako je u centru pažnje ovogodišnjih diskusija lokalna dimenzija razvojne saradnje, težište će se usmeriti i na pristup osnovnim potrebama poput obrazovanja, zdravstvenih usluga i vode za piće.

Pripremila: L. SADIKOVIĆ

KFBIH - Microsoft Internet Explorer

File Edit View Favorites Tools Help

Privredna • Gospodarska komora Federacije Bosne i Hercegovine
Chamber of economy of Federation of Bosnia and Herzegovina

[ENGLISH] [HRVATSKI]

- KOMORA FBiH
- KOMORSKA MREŽA
- PRODAJA KOMPANIJA
- REGISTAR KOMPANIJA
- PRIVREDNI PROPISI
- KREDITNE LINIJE
- PONUDA I POTRAŽNJA
- INVESTICIONI PROJEKTI
- BUSINESS JOURNAL
- REGISTRUJTE BIZ.BA
- AKTUELNOSTI
- LINKOVI
- KONTAKT STRANICA
- GLASNIK KFBIH
- PUBLIKACIJE

{ dobro došli na web prezentaciju Komore FBiH }

Odaberite jedan od linkova "u fokusu" sa desne strane ili za navigaciju koristite meni koji se nalazi lijevo.

REGISTAR

PRIVATIZACIJA

NIC.BIZ.BA

ENERGETIKA
26 - 28. novembar

EVROPSKA UNIJA

datum: 28-10-2008
vrijeme: 11:32

Aktuelnosti
Najnoviji događaji i inicijative Komore Federacije

› Imajući u vidu aktuelnu ekonomsku situaciju u Federaciji BiH, odlučili smo da svojim članicama i potencijalnim poslovnim partnerima iz inozemstva, kroz ovu web prezentaciju, ponudimo niz korisnih informacija

Postanite legitimni član Komore >

Dobro došli na Internet prezentaciju Privredne-Gospodarske komore FBiH.

› Privredna komora F BiH je asocijacija koja je konstituirana novembra 1999. godine, a nastala je kao posljedica usaglašavanja organizacije komorskog sistema sa novim ustrojem Države BiH sukladno Daytonskom mirovnom sporazumu.

› Imajući u vidu aktuelnu ekonomsku situaciju u Federaciji BiH, odlučili smo da svojim članicama i potencijalnim poslovnim partnerima iz inozemstva, kroz ovu web prezentaciju, ponudimo niz korisnih informacija i, na taj način, doprinesemo bržoj rekonstrukciji ratom razorene privrede u Federaciji BiH.

Želimo vam uspješan rad.

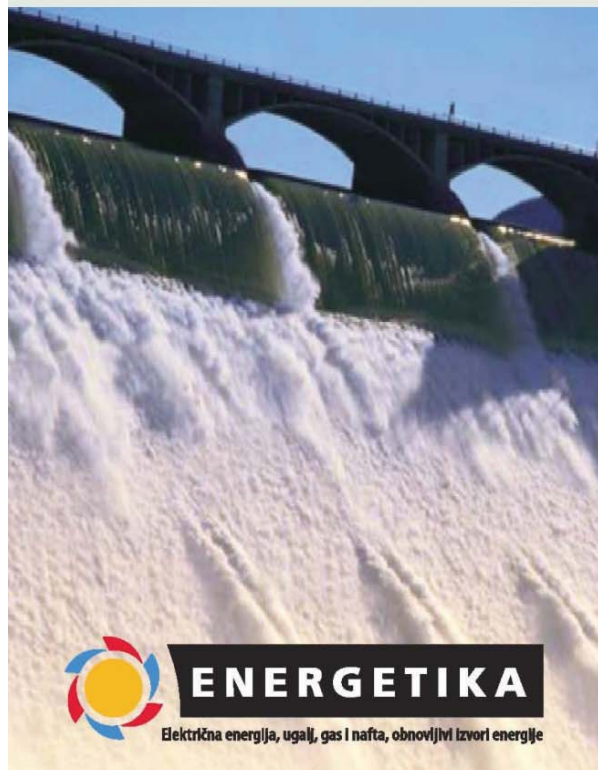

business journal

- 15.10 > PROSJEČNA MJESEČNA NETO PLAĆA U AVGUSTU
- 15.10 > STATISTIKA FBiH: U PERIODU SEPTEMBAR 200
- 15.10 > ČELNICI EU-A @ELE TEMELJITU REFORMU GLOB
- 15.10 > WALL STREET PONOVRNO U MINUSU
- 15.10 > WALL STREET PONOVRNO U MINUSU

I.TECH NEWS
INFORMACIONE TEHNOLOGIJE I TELEKOMUNIKACIJE

COPYRIGHT © 2001-2002 CHAMBER OF ECONOMY OF FEDERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA ALL RIGHTS RESERVED

ENERGETIKA

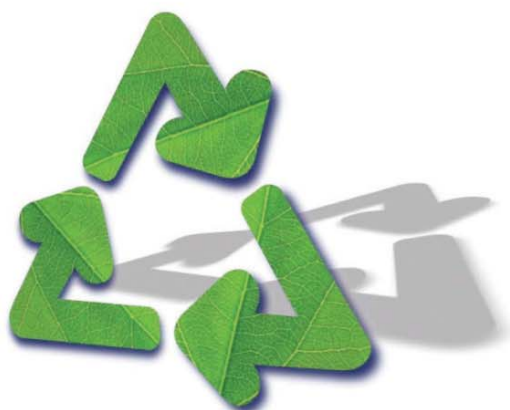
Električna energija, uglj, gas i nafta, obnovljivi izvori energije

4. Međunarodni sajam
električne energije, rudarstva, gasa i nafte,
obnovljivih izvora energije i energetske efikasnosti

26 - 28. novembar 2008.

BEOGRADSKI SAJAM
Jedno mesto, ceo svet

SAČUVAJMO PRIRODU
PROTECT THE NATURE

ECO AIR

5. Međunarodni sajam zaštite životne sredine
5th International Fair of Environmental Protection

BEOGRADSKI SAJAM
26 - 28. novembar 2008

REPUBLIKA SRBIJA
SRBIAN CHAMBER OF
COMMERCE

Privredna / Gospodarska komora Federacije BiH
Under the patronage of the
Office of the Government of the
Republic of Serbia

5. međunarodni sajam zaštite životne sredine 4. međunarodni sajam energetike

Privredna / Gospodarska komora Federacije BiH i ove godine planira organizovani nastup privrednih subjekata iz BiH na sajmovima iz oblasti energetike i ekologije na 4. međunarodnom sajmu energetike i 5. međunarodnom sajmu zaštite životne sredine, koji se održavaju od 26. do 28. novembra 2008. godine na Beogradskom sajmu.

Ovi sajmovi su prilika da se:

- Prezentiraju privredni subjekti vezani za energetske i ekološke sektore u BiH, odnosno energetske kompanije iz oblasti proizvodnje, transporta i distribucije energije i energenata, projektantske kuće, inženjering kompanije i izvođači radova koji rade za potrebe ovih sektora.
- Razmijene informacije i planovi oko novih energetskih transportnih koridora, izgradnje proizvodnih objekata, izgradnje i korištenja zajedničkih potencijala, što može poslužiti prilikom definisanja i uspostave alternativnih pravaca snabdijevanja energijom i energentima Bosne i Hercegovine.

Sadržaj ovih sajmova odnosi se na: električnu energiju (hidro- i termoelektrane, koogeneracija, projektovanje, izgradnja i održavanje energetskih objekata, prenosna i distributivna mreža, upravljanje elektroenergetskim sistemom); uglj (tehnologije otkopavanja i utovara, geološka istraživanja, prerada, transport, homogenizacija i upravljanje procesima); gas i naftu (istraživanje i proizvodnja, rafinerijska i petrohemijska prerada, transport, skladištenje i distribucija nafte i gasa, gasifikacija industrijskih postrojenja, stanice za tankovanje i prodaju naftnih derivata i komprimiranog prirodnog gasa); obnovljive izvore energije (male hidroelektrane, biomasa, geotermalna energija, solarna energija i energija vjetera); energetske efikasnost u proizvodnji, distribuciji i potrošnji; zaštitu životne sredine (elementi zaštite životne sredine, rješenja zaštite životne sredine po oblastima: elektroprivreda, industrija, deponovanje, reciklaža, komunalna pitanja, prirodna dobra, modeli upravljanja, edukativni programi za očuvanje životne sredine i međunarodna saradnja).

Kontaktirajte nas i pridružite nam se u organizovanom odlasku u Beograd.

Kontakti:

Privredna / Gospodarska komora Federacije BiH:

info@kfbih.com

Beogradski sajam: Visnja.Zivulj@sajam.co.rs

ISSN 1840-0310

9 771840 031004